

MAJANDUSTEATED

Weekly Bulletin of the Institute of Economic Research

KONJUNKTUURINSTITUUDI VALJAANNE

ILMUB KORD NÄDALAS

TOIMETUS JA TALITUS

TALLINN, Toomkooli 13, tel. 468-24

Tellimishind aastas Kr. 5.—

ühes kuukirjaga „Konjunktuur“ Kr. 12.—

Üksiknumber 15 senti.

KONJUNKTUURINSTITUUDI DIREKTOR

JA VASTUTAV TOIMETAJA

A. PULLERITS

TOIMETAJA A. TOOMS

Majandussektsooni juhataja J. Janusson

Sektsooni nõukogu esimees A. Meerits

Põllumajandussektsooni juhataja J. Kurkus

Sektsooni nõukogu esimees Prof. P. Köpp

Riigimajanduse osa toimetaja A. Keller

Nr. 24/25

Tallinn, 21. juunil 1938

IV aastakäik

SISU:

Lk.

CONTENTS:

Page

PÕLLUMAJANDUS

Viljade seisund 15. VI 1938 440

Viljade seisund maailmas 441

Piimatalituste tegevus 443

TOOSTUS JA KAUBANDUS

Väliskaubandus mais 1938. a. 446

Õsklaas ekspordikaubana 449

Raudteetegevus aprillis 1938 452

Lähiuudiseid 453

HINNAD

Tähtsamad hinnad ja noteeringud 454

PÕLLUMAJANDUSSAADUSTE TURUD

Võiturg 455

Juustuturg 455

Peekoniturg 455

Tapaloomade ja lihaturg 456

Toornakkade turg 456

Kanamunaturg 456

Piimaturg 456

Põllumajanduslik väljavedu 457

Teraviljaturg 457

Kartuliturg 457

Aedviljaturg 458

Kalaturg 458

VÄLISMAA MAJANDUSTEATMEID

NSVL-u väliskaubandus 1937. a. 459

Tšehhoslovakkia ekspordinstituti 461

INFORMATSIONI OSA

Eesti Panga nädalaaruanne 462

VÄLISMINISTERIUMI VÄLISKAUBANDUSE

OSAKONNA TEATED

Läti telliskivimüügid Soome ja Rootsi 463

Kalamüügi soodustamine Lätis 463

Põllumajanduse tasuvus Lätis 463

Läti maksed 463

Merekalastus Lätis 463

Kipsitootmise arendamine Lätis 463

Läti väliskaubanduse läbikäik vähenemas 464

Vähjade väljaveokord Lätis 464

Sigade väljaveo suurenemine Lätis 464

Loodusõnnetusist kannatada-saanud põllumeeste

abistamine Leedus 464

Leedu munade väljavedu 1938. a. esimesel viiel

kuul 464

Velste ja sigade kontroll-loendus Šveitsis 465

Kaseiniturg Poolas 465

Tagasimineik Taani väliskaubanduses 465

Tekstiilikaseini tootmine Hollandis 466

Kalakonservide väljaveo tagasimineik Norras 466

Eesti väliskaubandusbilanss 466

AGRICULTURE

Condition of Young Crops on June 15th, 1938 440

World Crop Condition 441

Activity of Dairies 443

INDUSTRY AND TRADE

Foreign Trade in May, 1938 446

Hollow Glass as Export Article 449

Railways in April, 1938 452

Sundry Information 453

PRICES

Prices and Quotations 454

AGRICULTURAL MARKETS

Butter Market 455

Cheese Market 455

Bacon Market 455

Cattle and Meat Market 456

Rawhide Market 456

Egg Market 456

Milk Market 456

Exports of Agricultural Products 457

Grain Market 457

Potato Market 457

Vegetable Market 458

Fish Market 458

FOREIGN COUNTRIES

USSR Foreign Trade in 1937 459

Export Institute of Czechoslovakia 461

INFORMATION PART

Eesti Pank (Bank of Estonia) — Weekly Return 462

FOREIGN TRADE DEPARTMENT INFORMATION

Latvian Brick Sales to Finland and Sweden 463

Promotion of Fish Sales in Latvia 463

Profitableness of Agriculture in Latvia 463

Latvian Payments 463

Sea Fishery of Latvia 463

Development of Gypsum Production in Latvia 463

Decrease of Latvian Foreign Trade 464

Export Regulations for Crabs in Latvia 464

Increase of Pig Exports from Latvia 464

Assistance of Farmers Having Losses through

Natural Disasters in Lithuania 464

Exports of Lithuanian Eggs during First Five

Months of 1938 464

Control Census of Horned-Cattle and Pigs in

Switzerland 465

Caseine Market in Poland 465

Decline of Danish Foreign Trade 465

Production of Textile Casein in the Netherlands 466

Decline of Fish Conserve Exports from Norway 466

Estonian Trade Balances 466

Järgmine „Majandusteade“ nr. ilmub 5. juulil.

PÖLLUMAJANDUS

VILJADE SEISUND 15. VI 1938.

CONDITION OF YOUNG CROPS ON JUNE 15th, 1938.

Taliviljade seisund võrreldes eelmise kuu hinnanguga näitas tunduvat paranemist. Palju aitas kaasa taliviljade seisundi paranemisele kevadel antud pealiskäetus. Pealiskäetust saanud põllud on ka seal paranenud, kus taliviljaseisund näis kevadel lume alt tulles väga lootuskehvana. Omajagu mõjustasid taliviljade seisundi paranemist ka soodsad temperatuuriolud viimase kuu jooksul. Põllumajandus-korrespondentidest teatas 39% häist ja väga häist soojustingimust, 49% — rahuldavaist ja ainult 12% — mitterahuldavaist. Paremad olid soojustingimused L.-Eestis kui P.-Eestis.

Halvemad olid ilmastikuolud niiskustingimust, kuna vihma sadas möödunud kuu jooksul vähe. Laiemalt tuli vihma mai keskpaiku, kuid hiljem muutusid ilmad taas kuiviks ja kuivusperiood kestis kuni käesoleva kuu keskpaiguni. Põllumajandus-korrespondentidest teatas 21% rahuldavaist niiskustingimust ja 79% — mitterahuldavaist. Olnuks niiskustingimused paremad, võinuks äsjane hinnang kujuneda veelgi paremaks.

Rukkiseisund oli 15. VI hinnangul riigikeskmiselt 93% viimase 10 a. keskmisest. Eelmisel kuul oli rukki hinnang 84% viimase 10 a. keskmisest. Viimase 10 a. keskmiselt saadi rukist 12,6 kv ha-lt, mai hinnangul loodeti kujunevat rukkisaaki 10,6 kv-le ha-lt, kuid äsjasel hinnangul — 11,7 kv-le, seega on saagilootused ha-lt kuu jooksul paranenud enam kui ühe kv. võrra ehk 10%.

Rukkiseisundi paranemine ilmnas üle kogu riigi, olgugi paiguti rohkem, paiguti vähem. Virumaal tõusis saagilootuste hinnang eelmise kuu 10,2 kv-lt 11,6 kv-le ha-lt, s. o. 113,7%, Järva — 11,3 kv-lt 11,7 kv-le, s. o. 103,5%, Harju — 10,7 kv-lt 11,5 kv-le, s. o. 107,5%, Lääne — 11,0 kv-lt 11,9 kv-le, s. o. 108,2%, Saare — 9,9 kv-lt 11,0 kv-le, s. o. 111,1%, Pärnu — 10,8 kv-lt 12,3 kv-le, s. o. 113,9%, Viljandi — 13,0 kv-lt 14,1 kv-le, s. o. 108,5%, Tartu — 11,4 kv-lt 12,6 kv-le, s. o. 110,5%, Valga — 9,4 kv-lt 11,0 kv-le, s. o. 117,0%, Võru — 8,6 kv-lt 9,5 kv-le, s. o. 110,5% ja Petserimaal 8,7 kv-lt 10,1 kv-le, s. o. 116,1%.

Rukkiseisund paranes seega kõige enam Valga- ja Petserimaal ja kõige vähem — Järva- ja Saaremaal. Võrreldes viimase 10 a. keskmisega osutus rukkiseisund paremaks viimasest Lääne- ja Saaremaal. Juba eelmise kuu hinnangul võis märkida, et rukkiseisund on suhteliselt parem Lääne- ja Saaremaal.

Võrreldes e. a-ga on rukkiseisund tänavu nõrgem, kuna m. a. oli üks paremaid rukki-aastaid viimaste aastate reas.

Taliniisuseisund näitas samuti nagu rukki omagi tunduvat paranemist võrreldes eelmise kuuga. Mai hinnangul oli taliniisuseisund 86% viimase 10 a. keskmisest ja nüüd — 92%. Mai hinnangul loodeti nisusaaki kujunevat 11,5 kv-le ha-lt riigikeskmiselt ja nüüd 12,3 kv-le, s. o. 7,0% suuremaks. Viimase 10 a. keskmiselt saadi taliniisu 13,4 kv. ha-lt. Taliniisuseisund näitas paranemist kõigis maades. Saagilootused paranesid eelmise kuuga võrreldes ha-lt Virumaal 10,9 kv-lt 12,2 kv-le, s. o. 111,9%, Järva — 12,3 kv-lt 12,5 kv-le, s. o. 101,6%, Harju — 11,5 kv-lt 12,1 kv-le, s. o. 105,2%, Lääne — 12,2 kv-lt 13,4 kv-le, s. o. 109,8%, Saare — 10,8 kv-lt 11,4 kv-le, s. o. 105,6%, Pärnu — 11,1 kv-lt 12,4 kv-le, s. o. 111,7%, Viljandi 13,0 kv-lt 13,6 kv-le, s. o. 104,6%, Tartu — 11,7 kv-lt 12,7 kv-le, s. o. 108,5%, Valga — 9,3 kv-lt 11,0 kv-le, s. o. 118,3%, Võru — 9,2 kv-lt 10,1 kv-le, s. o. 109,8% ja Petserimaal 8,8 kv-lt 9,1 kv-le, s. o. 103,4%. Taliniisuseisund näitas suurimat paranemist Valgamaal ja väikseimat — Järva- ja Saaremaal.

Võrreldes eelmise aasta samaaegse hinnanguga on taliniisuseisund tänavu pisut nõrgem, kuna m. a. hinnati 15. juunil taliniisuseisundit 107% viimase 10 a. keskmisest ja keskmist saaki ha-lt loodeti kujunevat 14,1 kv-le. Peab aga tähendama, et m. a. oli taliniisusaagilt üks paremaid viimastel aastatel.

Suvised viljaorased on alles väikesed, seetõttu täpsam saagilootuste hinnang on veel varane. Korrespondentide poolt tehtud hinnangu järgi oli suviviljade orastes seisund pisut parem keskmisest. 23% korrespondentidest teatas, et suviviljade oraste seisund on parem

kui keskmine. 66% teatas, et suviviljade oraste seisund on keskmine ja 11% teatas nõrgemat kui keskmist seisundit suviviljaorasteil. Riigikeskmiselt hindasid korrespondendid suviviljaoraste seisundit 3,1 pallile. Suviviljaoraste seisund osutus paremaks kui riigikeskmine Läänemaal 3,4 palli, Saare- ja Pärnumaal 3,3 palli, Viljandi- ja Tartumaal 3,2 palli. Harju- ja Valgamaal oli suviviljaoraste seisund võrdne riigikeskmisega ja Võru-, Petseri-, Järva- ja Virumaal nõrgem riigikeskmisest.

M. a. samaaegsel hinnangul hindasid korrespondendid suviviljade seisundit 3,3 pallile ja aasta varem 3,4 pallile.

Põldheina seisund näitas viimasel kuul nõrgenemist, mis oli peamiselt tingitud vähesest sademeist. Mõõdunud kuul hindasid korrespondendid põldheinaseisundit 107% viimase 10 a. keskmisest ja k. kuul 103%. Viimase 10 a. keskmiselt saadi põldheina 28,7 kv. ha-lt ja äsjasel hinnangul loodeti põldheinasaaki kujunevat 29,5 kv-le ha-lt. Põldheinasaagi hinnang näitas langust eelmise kuuga võrrelduna Viru-, Järva-, Saare-, Viljandi-, Tartu-, Valga-, Võru- ja Petserimaal, jäi eelmise kuu hinnangu tasemele Harjumaal ja näitas paranemist Lääne- ja Pärnumaal. Viimase 10 a. keskmisega võrreldes osutus põldheinasaagi hinnang 15. VI kõrgemaks Harju-, Lääne-, Pärnu-, Viljandi-, Tartu-, Valga- ja Virumaal ja madalamaks Viru-, Järva-, Saare- ja Petserimaal.

Niitheina saagilootused on tänavu võrreldes m. a. samaaegse hinnanguga pisut nõrgemad, kuna sooheinamail rikkus külm mõnes kohas heinakasvu.

Viljade seisund 15. juunil (% viimase kümne aasta keskm. saagist).

State of Crops on June 15, (% of last 10 years average).

	Rukis — Rye			Talinisu Winter Wheat			Põldhein Field Hay		
	1938	1937	1936	1938	1937	1936	1938	1937	1936
Viru	89	119	101	88	114	92	99	113	117
Järva	86	109	97	87	111	89	99	108	99
Harju	99	121	110	90	110	106	106	118	113
Lääne	102	113	101	99	100	97	108	113	112
Saare	111	123	110	98	100	97	96	113	107
Pärnu	98	114	100	95	114	100	105	111	104
Viljandi	91	110	98	94	114	98	104	98	95
Tartu	89	104	94	91	104	98	102	99	99
Valga	87	116	109	86	100	100	102	97	94
Võru	92	122	108	92	103	101	106	101	123
Petseri	92	117	96	86	108	91	92	106	108
Keskmine Average	93	114	101	92	107	97	103	106	108
1935	87	—	—	82	—	—	99	—	—
1934	124	—	—	115	—	—	88	—	—
1933	116	—	—	113	—	—	94	—	—
1932	108	—	—	102	—	—	92	—	—

Taliviljade saagilootuste paranemise tõttu töötab põllumajandusseisund kujuneda paremaks kui eelmise kuu hinnangul. Viimaste päevade jooksul tekkis muutus ilmastikuoludes, pärast pikemat kuivusperioodi tuli taas hoovihma, peagu üle kogu Eesti, see aitab kindlasti viljadeseisundit parandada veelgi.

VILJADE SEISUND MAAILMAS. — WORLD CROP CONDITION.

Viimaseil Rahvusvahelise Põllumajandusinstituudi poolt avaldatud andmeil (Monthly Crop Report and Agricultural Statistics Nr. 5) tuleb pidada praegust viljade seisundit maailmas täiesti rahuldavaks. Kevadel enamuses euroopa riiges esinenud kuivus- ja külmakahjud, millised näisid esialgsete teadete põhjal olevat laialt levinud ja põhjustama eelmiste aastate tasemelt märgatavat saaki ja seega ka üldist toodangu langust, olid liialdatud, ja hiljemesisinenud vihmad ning taimekasvuks soodsad soojustingimused muutsid niivõrd üldist olukorda, et praegused väljavaated kujunevaks taliviljasaagiks

on kõigis tähtsamis euroopa teraviljatootmisrajoones head, peale Vahemere-äärsete maade. Nii arvestatakse Itaalias, Kreekas ja Portugalis e. a-st väiksemaid saake, mistõttu need riigid on täielikuks nõude rahuldamiseks sunnitud tõstma eeloleval kaubandusaastal sissevedu. Seevastu on praegune seis eriti hea euroopa väljaveomais (Doonau maad, Poola ja Leedu), mis on eelduseks mullusest kõrgemale saagile. Samuti on väljavaated eriti head tähtsamais sisseveomais — Inglises, Hollandis, Belgias ja Prantsuses. Prantsuses isegi arvestatakse omanähtavusest märgatavalt suuremat toodan-

gut, mis annab ülejääke ekspordiks ja tõstab Prantsuse üle mitme aasta taas nisu väljavedajate maade hulka.

Vastandina taliviljade täiesti rahuldavale seisundile on olukord suviviljade juures veidi halvem. Nümmelt kannatasid enamuses varasemad suviviljade külvid põua ja temperatuuri kõikumise käes, mis mõjus takistavalt esialgsele arenemisele ja kutsus esile pessimistlikke hinnanguid. Kuid praegused hinnad on suviviljatoodangu lõplikuks kujunemiseks nende kasvuaja ees seismise tõttu veel liiga varased ega anna erilist põhjust üldiseks kaebamiseks.

NSVL-us sarnles kevadine ilmastik üldjoontes kogu Euroopas valitsenud seisuga ja talivilvi kannatas apr. ja mai esimesil nädalail kuiva all. Kuid hilisemad vihmad parandasid tunduvalt üldist orasteseisu, eriti lõunapoolseis kasvatusrajoones ja praegused väljavaated kujunevaks toodanguks on nisul väga head ning rukkil — head. Suviviljade külvid valitsenud ebasoodsate ilmastikuolude tõttu jäid küll kevadel hiljemaks m. a.-st, kuid hiljem esinenud soodsate ilmade ja kasvuks tarvismineva küllaldaste sademete tõttu jõuti külvid lõpetada õigeks ajaks, kusjuures praegust orasteseisu on hinnatud üldiselt heaks, mille järgi loodetakv saak peaks kujunema samuti heaks ja üldine toodang ületama m. a. toodangu.

P.-A.m. Ühendriigies olid tänavused taliviljade kasvamisolud erakordselt head, ja kuna puudusid ka varem aastail esinenud taimhaiguste poolt tekitatud kahjustused, kujuneb tänavune talnisutoodang viimaste aastate seas üheks suuremaks, arvatud välja 1931. a. rekordtoodanguga aasta. Viimaste andmete järgi hinnatakse tänavust P.-Am. Ühendriige loodetavat talnisutoodangut 810 milj. buš-le, mis on kõrgem kuu aega tagasi olevast hindest 67 milj. buš. ja m. a. lõplikust toodangust 125 milj. buš. Samuti on läinud ka suvinisukasv igati normaalselt ja toodanguhinnang ületab mulluse 77 milj. buš. ning tõuseb 267 milj. buš-le. Toodangu tõusus peale ha-saakide paranemise on küllalt tähtis koht nisukasvatuse pindalasel laiendamisel. Nii ületavad tänavused talnisukasvupinnad m. a. 8% ja 1932—36. a. keskmise —

koguni 47%, kuna suvinisukasvatus võrreldes mulluse kui ka viimase viie aasta keskmisega näitab väikest tagasiminekut.

Teises tähtsamais P.-Ameerika nisukasvatumaas — Kanadas — olid apr. ja mais esinenud sademed küllaldased, ja kuna samal ajal valitsesid taimekasvule ka küllalt soodsad ilmastikuolud, töötab sealne nisulõikus kujuneda ligi 2 korda suuremaks m. a.-st ja tõuseb praegusil andmeil 338 milj. buš-le.

Teisist teravilja — peamiselt aga nisukasvatatajais mais on väljavaated kujunevaks lõikuseks eriti head Indias, kus hinnatakse tänavust toodangut praegusil andmeil 392 milj. buš-le m. a. 362 milj. buš. ja 1932/36. a. keskmise 349 milj. buš. vastu. Seevastu on olukord P.-Aafrika teraviljakasvatuserajoonis kujunenud üksikuis mais lahkuminevalt. Nii takistas kevadel valitsenud kuivus Alžiiris tunduvalt taimekasvu, mille tagajärjel jääb loodetav toodang küll väiksemaks möödunud kui eriti hea saagiga aastast, kuid kujuneb siiski täiesti rahuldavaks. Samuti on olukord Marokos, kus hiljutisadanud vihmad parandasid tunduvalt viljade seisundit ja annavad lootust rahuldava saagi kujunemiseks. Egiptuses on praeguse viljade seisundi juures lootused kujunevaks saagiks head. Seevastu on kevadised sademed esinenud Tunisis väga ebahõltselisel, mille tagajärjel kannatavad ka keskmise saak ja toodang.

Lõunapoolkeral asuvaist ja maailma teraviljaturgu mõjustavaist maist — Argentinas ja Austraalias — on käimas praegu ettevalmistused külvitõiks ja osa varasemais rajoonis on teostatud isegi külv. Argentinas on külviaegne ilmastik täiesti rahuldav, mis on tagatiseks korraliku lõikuse kujunemisele. Kuna Argentinas on kavatsus laiendada nisukülvipindu, on eeldusi korralike kasvutingimuste püsimisil m. a.-st suurema toodangu kujunemiseks. Austraalias on külvitõide areng veidi hilinevad ja üldine olukord halvem Argentiinast. Praeguvalitsevad puudulikud niiskusolud just tähtsamais tootmisaladel — L.-Walesis ja Lääne-Austraalias.

Arvestades üldiselt peagu kõigis tähtsamais teraviljatootjais mais taimekasvule küllalt soodsaid kasvatingimusi on tõenäoline, et tänavune toodang ületab mul-

luse. Kuna eksportmaade suurema toodangu kõrval esineb ka toodangutõus tähtsamais importmais, on näha ette 1) nõudmise ja pakumise vahetõusade halvenemist pakkujate kahjuks ja 2) tagavarade suurenemist. Seega ei ole praegusel andmel ega praeguse kaubanduskorralduse juures näha ette lä-

hemal ajal maailmaturu viljaturul turuolukorra paranemist. Viimane võib leida aset vaid mõnes maailmaturgu mõjustavas maas praegu ettenägemata põhjusel saagi hävimise või üksikuis tootjais mais erakordselt tarvituselevõetavate kaubanduspoliitiliste abinõude tõttu.

PIIMATALITUSTE TEGEVUS. — ACTIVITY OF DAIRIES.

P. Kind.

Piimatalituste võrk. Ühispiimatalituse tegutses *Number of Dairies.* m. a. 248, seega ulatus piimatalituste koguarv 1937. a. 292-le, kuna aasta varem oli piimatalitusi 300, seega vähenes nende arv aasta jooksul 8 võrra. M. a. piimatalituste arvu vähenemine toimus ainult ühispiimatalituste arvu vähenemise arvel, kuna neid oli aasta varem 261 ja 1937. a. — 248, seega 13 piimatalituse võrra vähem. Erapiimatalituste arv näitas aga suurenemist 5 võrra.

Maade järgi ositus piimatalituste arv: Viirumaal 24, neist 23 ühis- ja 1 erapiimatalitus, Järva- 24, neist 22 ühis- ja 2 erapiimatalitus, Harju- 26, neist 21 ühis- ja 5 erapiimatalitus, Lääne- 21, neist 12 ühis- ja 9 erapiimatalitus, Läänemaal oli seega erapiimatalituste arv võrreldes ühispiimatalitustega suurim, Saare- 12, neist 9 ühis- ja 3 erapiimatalitus; Viljandi- 44, neist 39 ühis- ja 5 erapiimatalitus; Tartu- 60, neist 47 ühis- ja 13 erapiimatalitus; Valga- 8, kõik ühispiimatalitused; Võru- 27, neist 24 ühis- ja 3 erapiimatalitus, Petserimaal tegutses üks piimatalitus ja see kuulus ühispiimatalituste hiki. Piimatalituste arvud maade järgi ei näita nende sagedust, kuna maade suurused erinevad. Piimatalituste arvu tihedust võime määritleda võrreldes lehmade arvuga. Riigikeskmiselt oli 1529 lehma piimatalituse kohta. Üksikuis mais oli lehma ühe piimatalituse kohta: Viru- 1989, Järva- 1273, Harju, 1827, Lääne- 1999, Saare- 2031, Pärnu- 972, Viljandi- 1111, Tartu- 1199, Valga- 2190, Võru- 1679 ja Petserimaal 22 110. Seega osutus piimatalituste võrk tihedaimaks võrreldes lehmade arvuga Pärnumaal, kus tuli 972 lehma ühe piimatalituse kohta, ja oli hõredaim Petserimaal, kus kogu maa kohta tegutses üks piimatalitus. Piimatalituste levik Petserimaal ei ole edenenud sealse väikepõllu-

pidamissüsteemi ega madalama kultuurse taseme tõttu. Peab aga mainima, et Petserimaa tiheda rahvaarvu juures on värske piima tarvitus kodus suur, mistõttu on vähe järelejääki töötlemiseks võiks.

Piimaläbikäik piimatalitustis. *Milk Turnover of Dairies.*

Piimaläbikäik piimatalitustis näitas m. a. tunduvat tõusu võrreldes e. a-ga. Piimaläbikäik piimatalitustis, mis oli 1936. a. 3,5 milj. kv., tõusis 1937. a. 4,1 milj. kv-le. Piimatalituste läbikäigu suurenemine ilmnes ühis- kui ka erapiimatalitustis. Ühispiimatalituste läbikäik tõusis e. a. 3,2 milj. kv-lt 3,7 milj. kv-le ja erapiimatalitustes 346 tuh. kv-lt 402 tuh. kv-le. Piimaläbikäigu suurenemine tõi kaasa ka keskmise läbikäigu suurenemist piimatalituse kohta, kuna seda mõjustas omalt poolt ka piimatalituste arvu vähenemine. Keskmise piimaläbikäik ühest piimatalitusest 1936. a. oli 12 367 kv. ja 1937. a. — 15 055 kv., s. o. 21,7% suurem. M. a. piimaläbikäik piimatalituse kohta oli suurem kui kunagi varem. Keskmise läbikäigu suurenemine piimatalituse kohta näitab juba 4 aastat järjekindlalt suurenemist. Ühes keskmise läbikäigu suurenemisega piimatalituse kohta on viimaseil aastail suurenenud ka suuremate läbikäikudega piimatalituste arv. 1936. a. oli kuni 5000 kv. läbikäiguga 54 ühispiimatalitust, 1937. a. 32 ühispiimatalitust. 5000—10 000 kv. läbikäiguga ühispiimatalitusi oli 1936. a. 84 ja 1937. a. — 69; 10 000—15 000 kv. läbikäiguga ühispiimatalitusi oli 1936. a. 45 ja 1937. a. — 46; 15 000—20 000 kv. läbikäiguga ühispiimatalitusi oli 1936. a. 34 ja 1937. a. — 41; üle 20 000 kv. läbikäiguga ühispiimatalitusi oli 1936. a. 42 ja 1937. a. — 60. Seega on väiksema läbikäiguga piimatalituste arv vähene-

nud ja suurema läbikäiguga ühispiimatallituste arv suurenenud.

Maade järgi tõusid keskmised läbikäigud ühispiimatallituses kõrgeimale Valgamaal 26 336 kv., sellele järgnes Järva- ühispiimatallituste läbikäik 23 754 kv-ga, Viru- 17 015 kv-ga, Viljandi- 16 176 kv-ga, Lääne- 15 927 kv-ga, Saare- 14 030 kv-ga, Võru- 13 226 kv-ga, Harju- 13 084 kv-ga, Tantu- 12 569 kv-ga, Pärnu- 11 186 kv-ga ja Petserimaa 7 990 kv-ga.

**Piima-kg-st
maksitud hinnad.**
*Prices Paid for Kg
of Milk.*

Käsikäes piimaläbikäikude suurenemisega on paranenud ka töötavate piimatallituste majandusseisund,

kuna suuremate läbikäikude juures on võimaldunud vähendada tööstuskulusid. Liiga suuriks kujunenud tööstuskulud olidki põhjuseks miks piimatallituste arvu hakati omal ajal vähendada. Suurte tööstuskulude tõttu sattus osa piimatallitusi raskusesse ja need pidid oma tegevuse kas lõpetama või liituma elujõulisematega. Viimasel ajal on piimatallituste seisundit parandanud ka asjaolu, et piimatallitussaadused on näidanud hinnas aasta-aastelt paranemist. Piimasaaduste hindade paranemine on tingitud nende hindade paranemisest välisurgudel ja riiklikest juurdemaksudest ekspordi puhul. Välisurgude hind kajastub enamvähem noteeringuis. Vöihinnanooteering oli viimasel aastakümnel madalaim Tallinnas 1933. a., sealt peale näitavad noteeritud hinnad järjekindlat tõusu senini.

Piimatallituste poolt piimatoojaile makstud hinnad ja noteeringute kõrgus ei liigu alati rööbiti, kuna väljamakstud piimahinnale avaldavad mõju veel muud asjaolud peale vöihinna. Viimasel aastakümnel oli piima eest väljamakstud hind kõrgeim 1928. a., mil piimatallitused maksid riigikeskmiselt 10,1 s piima-kg-st. 1928—32. a. näitas väljamakstud piimahind järjekindlat langust. 1932. a. maksti piimatoojaile piimatallituste poolt riigikeskmiselt 3,8 s kg-st. 1932. a-st peale hakkas piima eest väljamakstud hind taas paranema, mis on kestnud senini. 1937. a. maksti piimatallituste poolt riigikeskmiselt 6,4 s piima-kg-st piimatoojaile.

Maade järgi oli lahkuminekuid väljamakstud piimahinnas. Kõrgeim oli väljamakstud

piima-kg aasta keskmine hind Järvamaal — 7,2 s ja madalaim Petserimaa — 5,5 s. Viirumaal maksti aastakeskmiselt piima-kg-st 6,7 s, Viljandi- 6,4 s, Tartu- ja Harju- 6,3 s, Valga- 6,2 s, Pärnu- 6,1 s, Võru- ja Saare 6,0 ja Läänemaal 5,9 s.

**Piimatallituste
toodang.**
Output of Dairies.

Piimatallituste toodang on rajatud peamiselt vöivalmistusele, kuna muude piimasaaduste tootmine on kõrvalise tähtsusega.

Ühispiimatallitused valmistavad vöid eranditult kõik, kuna muude piimasaaduste valmistamine on kõrvalise tähtsusega. Erapiimatallituste hulgas leidub ka neid, millised valmistavad muid piimasaadusi rohkem kui vöid, kuid üldiselt on ka erapiimatallituste toodang rajatud vöitootmisele. Ühispiimatallitusisse toodud piimast kasustati vöivalmistamiseks 98%, see arv näitab, mis osatähtsust omab vöivalmistamine ja missugust — muud piimasaadused. Vastuvöetud piimakogus ühispiimatallitusis tõusis 374 tuh. tn-le ja sellest tarvitati vöivalmistamiseks 365 tuh. tn. Valmistatud vöikogus tõusis ca 15 tuh. tn-le. Ühis- kui ka erapiimatallitusis toodetud vöikogus tõusis e. a. 13,8 tuh. tn-lt 15,9 tuh. tn-le, s. o. 15,2%. Siinjuures olgu tähendatud, et erapiimatallituste vöitoodang oli üle 950 tn, mis vörreldes ühispiimatallituste toodanguga on ainult väike murdosa. Vöttes piimatallituste vöi kogutoodangut 100, oli ühispiimatallituste vöitoodang 94 ja erapiimatallituste vöitoodang 6.

Vöid valmistati (kvintaalides).

Butter Made (in Quint.).

	Piimatallitused — Dairies		Kokku Total
	Ühis- Co-operative	Era- Private	
1937	149 413	9 515	158 928
1936	128 658	9 264	137 922
1935	133 333	9 601	132 934
1934	116 758	9 132	125 890
1933	107 425	7 793	115 218
1932	133 660	11 012	144 672
1931	146 027	15 371	161 398
1930	139 395	16 095	155 490
1929	122 115	14 884	136 999
1928	109 142	13 047	122 189
1927	95 505	13 338	108 843

Vörreldes piimatallituste vöitoodanguid viimasel aastakümnel peab tähendama, et see oli suurim 1931. a. — 16,1 tuh. tn ja madalaim

1928. a. — 12,2 tuh. tn. Võitoodangud 1928—31. a. näitasid pidevat tõusu, 1931—33. a. — langust ja sealt peale senini pidevat tõusu. M. a. piimatalituste võitoodang lähenes 1931. a. kõrgseisule ja jäi sellest ainult 0,2 tuh. tn väiksemaks.

Maade järgi oli piimatalituste võitoodang suurim Viljandimaal 2 685 tn, sellele järgnesid toodangu suuruselt Tartu- 2 458 tn, Järva- 2112 tn, Pärnu- 1938 tn, Viru- 1571 tn, Võru- 1305 tn, Harju- 1230 tn, Lääne- 1121 tn, Valga- 856 tn, Saare- 582 tn ja Petserimaa 34 tn. Või-kg valmistamiseks kulus ühispiimatalituis riigikeskmiselt 24,4 kg piima. Peale või valmistati piimatalituis veel juustu, kohupiima, müügikoort, kefiiri ja kaseiini.

Juustu valmistati erapiimatalituis rohkem kui ühispiimatalituis. Erapiimatalituste juustutoodang tõusis e. a. 4 862 kv-lt 6 996 kv-le, s. o. 44%. Suurim oli erapiimatalituisil juustutoodang Tartumaal — 4 692 kv; peale Tartumaa valmistati juustu veel Viljandi-, Pärnu-, Saare-, Lääne-, Harju- ja Võrumaa erapiimatalituis, kuna Viru-, Järva- ja Valgamaa erapiimatalituis ei valmistatud juustu. Ühispiimatalituis valmistati juustu 798 kv e. a. 918 kv vastu, seega vähenes ühispiimatalituste juustutoodang 13%. Ühispiimatalituisist valmistasid juustu Viru-, Harju-, Pärnu-, Viljandi-, Tartu-, Valga- ja Võrumaal mõned piimatalitused, kuna Järva-, Lääne-, Saare- ja Petserimaal ühispiimatalituis ei valmistatud juustu. Juustuvälistamine on piimatalituis levinud väga vähe, osalt tingituna juustu väiksemast tarvitusest ja ebasoodsamaist teenistusoludest. Juustu kogutoodang ühis- kui ka erapiimatalituis näitas kokku e. a.-ga võrreldes tunduvalt tõusu, tõustes e. a. 5 780 kv-lt 7 794 kv-le, s. o. 35% juustu kogutoodangust valmistasid erapiimatalitused 90% ja ühispiimatalitused — 10%.

Kaseiini valmistati m. a. 33 862 kv e. a. 29 399 kv vastu, s. o. 15% suurem. Enamus kaseiinist valmistati ühispiimatalituis — 31 869 kv ja erapiimatalituis 1 993 kv, seega moodustas ühispiimatalituste kaseiinivõitoodang tema kogutoodangust 94% ja erapiimatalituste — 6%. Kaseiinivõitootmisel on seega ühis- ja erapiimatalituisil täpsalt säärane osatähtsus nagu võitootmisel.

Müügikoort valmistati piimatalituis 8 387

kv e. a. 3 406 kv vastu. Müügikooretoodang piimatalituis tõusis seega rohkem kui 2-kordselt. Valmistatud müügikoorest saatsid ühispiimatalitused turule 4 337 kv ja erapiimatalitused — 4 050 kv. Müügikoore-valmistamisel on ühis- ja erapiimatalituste osatähtsus valmistatud koorekoguse järgi peagu võrdne, kuid arvestades piimatalituste arvu on erapiimatalituste osatähtsus müügikoore-valmistamisel suurem ühispiimatalituse omast. Koorevalmistamine teostus peamiselt suuremais linnades ja nende läheduses, kuna seal on turg koorele avaraim.

Kohupiimatoodang tõusis e. a. 1 221 kv-lt 1 571 kv-le, s. o. 29%. Kohupiima kogutoodangust valmistasid ühispiimatalitused 845 kv ja erapiimatalitused 726 kv. Kohupiimatoodangust langes seega ühispiimatalituste arvele 54% ja erapiimatalituste — 46%.

Kefiiri toodeti m. a. 1 304 kv, sellest ühispiimatalituis 310 kv ja erapiimatalituis — 994 kv. Kefiirivõitootmisel omavad seega tähelepanuväärivamat kohta erapiimatalitused ja siinjuures peamiselt suuris linnades, kus on turgu kefiirimüügiks.

Piimpulbrit valmistati 411 kv ja kogutoodang kuulus erapiimatalituisile. Kondentspiima valmistasid samuti ainult erapiimatalitused. M. a. tõusis kondentspiimatoodang 2529 kv. Muude piimasaaduste hulgas võiks nimetada veel kultuurhappepiima, mida valmistati 673 kv.

Piimatalituste toodangu suurenemist võime märkida peagu kõigil aladel, kuid peale toodangu suurenemise ei või meile jätta tähelepanemata toodangumihuse tõusu, mis on eriti tähtis eksporditavate piimasaaduste juures, nagu või.

**Piimatalituste
võimihus.**
*Butter Quality of
Dairies.*

Võistlus välisturgudel suureneb järjest, kuna tootjad maad püüavad oma kaubale leida kindlamat tur-

gu, pakkudes paremamihuslikku kaupa. Sama teed peab käima ka meie võitõustus, et leida turustamisel soodustusi. Samuti nagu välisturgudel, suureneb ka siseturul järjekindlalt nõue parema kauba järele. Piimatalitused arvestades ülesseatud nõudmisi on püüdnud parandada seisundit nii palju, kui see on õnnestunud. M. a. tehti võimihuse kohta

Kontrolljaamale esitatud võist langes

% sortidesse.

Butter Presented for Inspection in % of Quality.

	Ühispiimatalitused <i>Co-operative</i>			Erapiimatalitused <i>Private</i>		
	I	II	siset. <i>Int Market</i>	I	II	siset. <i>Int Market</i>
1987	96,6	2,4	1,0	98,5	4,4	2,1
1986	95,0	4,1	0,9	91,6	6,6	1,8
1985	96,6	2,6	0,9	91,5	6,0	2,5
1984	95,4	3,6	1,0	89,4	7,9	2,7
1983	88,5	9,6	1,9	79,9	15,8	4,8
1982	84,5	13,6	1,8	69,8	25,9	4,3
1981	88,8	4,3	1,9	72,0	23,2	4,8
1980	87,5	10,3	2,2	70,3	25,0	4,7
1979	81,3	16,1	2,6	66,4	28,2	5,4
1978	81,7	15,8	2,5	75,0	21,5	3,5
1977	78,0	20,4	1,6	62,2	33,8	3,6

proove. Piimasaaduste väljaveo kontrolljaamas tehtud proovide järgi näitas paranemist era- kui ka ühispiimatalituste võimihus. Piimasaaduste väljaveo kontrolljaamale esitatud ühispiimatalituste võitoodangust oli I sorti

96,6%, II — 2,4% ja siseturuvõid — 1,0%; a. varem oli ühispiimatalituste võist I sorti — 95,0%, II — 4,1% ja siseturuvõid — 0,9%.

Erapiimatalituste võist, mida esitati piimasaaduste väljaveokontrolljaamale, oli I sorti 93,5%, II — 4,4% ja siseturuvõid — 2,1%, kuna aasta varem oli erapiimatalituste võist I sorti 91,6%, II — 6,6% ja siseturuvõid — 1,8%.

Võimihuse muutusist viimasel aastakümnel annab ülevaate toodud tab.

Võimihus on viimasel ajal seega tunduvalt parem kui 10 a. eest. Samuti nagu võimihus, on paranenud ka muude piimatalituste saaduste mihus, kuid ei või öelda, et siin oleks tehtud kõik. Meie piimasaaduste mihust on võimalik parandada veelgi tunduvalt, eeskätt peab aga paranema piimatalituses toodava piima mihus. Piimamihuse tõstmisel on teha veel palju ja selle tõstmine peab algama juba laudast peale.

TÖÖSTUS JA KAUBANDUS

VÄLISKAUBANDUS MAIS 1938. A.

Soodsa konjunktuuri tõttu välisurgudel püsib elavus väliskaubanduses, kuigi k. a. tagasihoidlikumalt kui aasta varem. Käibe tõus k. a. mais toimus võrreldes m. a. sama kuuga täies ulatuses väljaveo arvel, kuna sissevedu püsib m. a. tasemel. Nimetatud põhjusel vähenes väliskaubanduspilansi passiivsus võrreldes m. a. maiga peagu poole võrra.

K. a. mais oli sisseveo-ülekaal 1,3 milj. kr., m. a. samal kuul — 2,4 milj. kr. Kaubavahetuskäive kasvas samal ajal 18,4 milj. kr-lt 19,5 milj. kr-le ehk 1,1 milj. kr. (6,0%) — s. o. absoluutarvudes võrdsest väljaveo tõusule (8,0 milj. kr-lt 9,1 milj. kr-le), kuna väljaveo suhteline juurdekasv ulatus 14,1%-le. Sissevedu püsib samal ajal 10,4 milj. kr-ga e. a. tasemel.

Väljavedu — Exports.

Kuigi toor- ja poolvalmisainete (7,6%) ning valmissaaduste väljavedu (10,9%) jäi väiksemaks kui m. a. mais, suurenes välja-veetud kaupade üldväärtus tänu elusloomade

— FOREIGN TRADE IN MAY, 1938.

ja karjasaaduste tugevale tõusule õige tunduvalt. Elusloomade müük välisurgudele paisus 279 tuh. kr-lt 638 tuh. kr-le — ületades seega m. a. mai 359 tuh. kr. (128,7%). Suurimat juurdekasvu andis toit- ja maitseainete väljavedu (peamiselt karjasaaduste osas), kasvas 2,5 milj. kr-lt 3,8 milj. kr-le ehk 1,3 milj. kr. (48,1%).

Toit- ja maitseainete rühmas esines tõus võrreldes m. a. maiga peagu kõigi nimetatud rühma olulisemate ainete juures, arvatud välja teravili, mille eksporti k. a. mais ei olnud. Ülejäänud tähtsamaist ainetest näitab suurimat juurdekasvu või, kusjuures väärtuse tõus ületab koguse tunduvalt. See tendents peegeldub ka teiste nimetatud rühma olulisemate ainete juures, kuigi väiksemas ulatuses. Võid veeti välja k. a. mais 1 218 tn 883 tn vastu m. a. samal kuul — seega 335 tn (37,9%) enam, kuna müügist saadud rahasumma suurenes 1,3 milj. kr-lt 2,2 milj. kr-le ehk 0,9 milj. kr. (72,0%). Munade väljavedu tõusis koguselt 7,0 milj.

tk-lt 8,3 milj. tk-le (19,4%) ja väärtuselt 310 tuh. kr-lt 484 tuh. kr-le (56,1%). Liha ja lihakaupa turustati 38 tn (12,6%) enam, kusjuures ekspordist saadud rahasumma ületas m. a. mai 104 tuh. kr. (30,7%).

Väliskaubanduskäive mais 1937—38.

Turnover of May Foreign Trade, 1937—38.

	Mai		1. I—31. V		1. I—31. V 1937 = 100
	1938	1937	1938	1937	
	1000 kr. — In 1000 Kr.				
Väljavedu — Exports	9 127	8 002	86 940	32 470	113,8
Sissevedu — Imports	10 405	10 433	46 486	43 158	107,6
Käive — Turnover	19 532	18 485	83 376	75 628	110,2
Väljavedu ±					
Exports ±	-1278	-2431	-9 496	-10638	
	1000 tn. — In 1000 tns.				
Väljavedu — Exports	37	44	129	129	100
Sissevedu — Imports	32	41	160	168	95,2
Käive — Turnover	69	85	289	297	97,3

Toor- ja poolvalmisainete väljavedu on vähenenud võrreldes m. a. maiga peamiselt kahanenud lina väljaveo arvel — suuremas osas linahindade languse tõttu. Linaeksport vähenes koguselt 697 tn-lt 642 tn-le (7,9%), väärtuselt aga 810 tuh. kr-lt 645 tuh. kr-le ehk 20,4%. Väärtuse tunduvalt suurem langus näitab, et tänava saadi lina eest tublisti madalamat hinda. Metsamaterjali juures näeme vastupidist pilti, s. o. koguse tugeva tagasimineku juures näitab väärtus tõusu. See ei põhine ükski hindade kujunemisel, vaid tähtsal määral ka koostise muutusel, sest odavahinnalise metsamaterjali, nagu proppside, osatähtsus oli m. a. mais tublisti suurem. 4,4 tuh. tn (36,4%) kahanenud metsamaterjali koguse juures näitab väärtus 126 tuh. kr-le (22,7%) ulatuvat tõusu. Peale nimetatud ainete kahanes veel (väärtuselt) tselluloosi väljavedu (11,1%), kuna bensiini (53,7%) ja põlevkiviõli väljavedu (61,9%) osutas tõusu.

Valmissaaduste väljavedu püsib ikka veel enam-vähem endisel tasemel, kuna uued tööstused ei ole veel alanud tegevust. Valmissaaduste mitük välisturgudele näitab võrreldes mullusega isegi väikest tagasiminekut — koguselt kui ka väärtuselt. Kõige enam kahanes puuvillalõnga ja -niidi väljavedu 369 tuh. kr-lt 260 tuh. kr-le (29,5%). Ka ajalehe- ja trükipaberimüügist saadi k. a.

mais 37 tuh. kr. (23,7%) vähem kui m. a. samal kuul. Kuigi puuvillariide väljavedu suurenes koguselt (12,4%), kahanes väärtus osalt hindade languse, osalt muutunud koostise tõttu 8,4%. Suurenenud on nimeetatud rühmas tahvelklaasi ja tsemendi väljavedu, neist esimese 27 tuh. kr-lt 57 tuh. kr-le (11,1%), kuma teise väljavedu, milline ulatus k. a. mais 34 tuh. kr-le ei veetud m. a. välja.

Sissevedu — Imports.

Sissevedu jäi võrreldes m. a. maiga endiseks, kuna koostis muutus tunduvalt. Tublisti kahanes toit- ja maitseainete rühm, peamiselt vähem sisseveetud teravilja tõttu, kuna toor- ja poolvalmisainete tagasiminekut põhjustas tähtsal määral tekstiiltööstustoorainete ja väetiste kahanenud sissevedu. Valmissaaduste impordi tugevat tõusu soodustasid peamiselt jõu- ja töömasinate, mitmesuguste metallkaupade ja transportvahendite suurenenud sissevedu. Valmissaaduste import kasvas võrreldes m. a. maiga 6,0 milj. kr-lt 7,2 milj. kr-le (20,6%), kuna toit- ja maitseainete sissevedu kahanes 1,7 milj. kr-lt 1,1 milj. kr-le (36,1%) ja toor- ning poolvalmisainete sissevedu — 2,8 milj. kr-lt 2,1 milj. kr-le (23,8%).

Valmissaaduste sissevedu oli juba m. a. väga elav, kuid k. a. mais ületas m. a. sama kuu 1,2 milj. kr. Õige suurt hoogu näitab jõu- ja töömasinate sissevedu, kasvades 415 tuh. kr-lt 849 tuh. kr-le, seega enam kui 2-kordseks. Mitmesuguste metallkaupade sissevedu suurenes 567 tuh. kr-lt 952 tuh. kr-le (67,9%) ja transportvahendite sissevedu — 713 tuh. kr-lt 1,0 milj. kr-le (43,8%). Nii suurt transportvahendite sissevedu ei ole olnud ühelgi kuul varem aastail, arvatud välja k. a. apr., mil transportvahendite import ulatus 1,4 milj. kr-le. Teisalt vähenes metallide sissevedu 1,2 milj. kr-lt 0,8 milj. kr-le (31,0%), s. o. tasemele, mis võrdub peagu m. a. sisseveetud metallide kuu keskmisega.

Rööbiti toor- ja poolvalmisainete impordi langusega kahanes ka suurem osa nimetatud rühma olulisemaist aineist. Langus esines koguselt kui ka väärtuselt, kuid

Sisse- ja väljaveo tähtsamad ained. — Principal Commodities of Foreign Trade.

	Mai — May				I./I—31./V			
	ton.		1000 kr.		ton.		1000 kr.	
	1938	1937	1938	1937	1938	1937	1938	1937
VALJAVEDU — EXPORTS.								
Üldse: — Total:								
	36 739	43 976	9 127	8 002	128 964	129 323	36 940	32 470
I. Elusloomad (arv) — <i>Animals, living (number)</i>	6 552	2 077	638	279	33 308	6 157	3 264	721
II. Toit- ja maitseained, joogid — <i>Food Products, Stim. Bever.</i>	6 330	5 788	3 761	2 540	21 100	19 822	12 797	9 729
Sellest: — <i>thereof:</i>								
Teravili — <i>Corn</i>	—	500	—	125	1 200	1 531	208	385
Kartul — <i>Potatoes</i>	3 388	3 042	177	143	8 561	9 890	522	565
Või — <i>Butter</i>	1 218	883	2 217	1 289	4 401	3 706	7 658	5 438
Munad — <i>Eggs</i>	8 340	6 989	—	—	11 802	8 268	—	—
	402	416	484	310	697	496	047	370
Liha ja lihakaup — <i>Meat and Meat Products</i>	840	802	443	339	1 653	1 626	2150	1 867
III. Toor- ja poolv.-ain. — <i>Raw a. Semi-Manufact. Materials</i>	25 495	34 130	2 997	3 242	90 465	93 678	12 707	13 184
Sellest: — <i>thereof:</i>								
Toornahad — <i>Hides undressed</i>	81	135	187	287	348	428	621	868
Metsamaterjal — <i>Timber Materials</i>	7 007	11 009	622	550	18 750	24 592	1 058	1 581
Tselluloos — <i>Cellulose</i>	4 044	4 963	603	678	20 550	24 924	4 123	3 001
Lina ja -takud — <i>Flax and Tow</i>	642	697	645	810	2 308	4 039	2 840	4 511
Bensiin — <i>Benzine</i>	841	245	88	54	2 418	1 130	413	245
Põlevkiviõli — <i>Shale-Oil</i>	6 861	4 651	573	854	10 204	11 243	1 563	821
Kunstsarv — <i>Artificial Horn</i>	20	51	64	114	181	209	407	672
IV. Valmisaadused — <i>Manufactured Articles</i>	4 914	4 058	1 730	1 941	17 399	15 823	8 171	8 834
Sellest: — <i>thereof:</i>								
Vineer ja -toolipõhjad — <i>Plywood and Chair-backs</i>	1 451	1 846	410	420	6 430	7 436	1 710	1 709
Ajalehe- ja trükipaber — <i>News-a. other Printing Paper</i>	471	661	119	150	2 270	2 981	582	588
Puuv. lõng ja -niit — <i>Cotton Yarn and Thread</i>	89	140	290	308	581	672	1 586	1 801
Puuv. riie — <i>Cotton Piece Goods</i>	109	97	238	287	444	407	1 198	1 181
Linane riie jäme — <i>Linen, coarse</i>	23	36	48	74	130	175	269	358
Džautriie ja -kotid — <i>Jute Cloth and Sacks</i>	107	181	59	71	596	587	339	322
Tsement — <i>Cement</i>	1 130	—	34	—	1 130	—	34	—
Tahvelklaas — <i>Sheet Glass</i>	448	158	57	27	1 980	579	184	98
V. Kallismetallid ja -kivid — <i>Precious Metals and Stones</i>	0	—	1	—	0	0	1	2
SISSEVEDU — IMPORTS.								
Üldse: — Total:								
	31 772	46 680	10 405	10 433	160 260	167 970	46 436	43 158
I. Elusloomad (arv) — <i>Animals, living (number)</i>	9	25	1	2	91	163	10	52
II. Toit- ja maitseained, joogid — <i>Food Products, Stim. Bever.</i>	9 439	12 541	1 057	1 654	36 223	49 105	5 237	7 019
Sellest: — <i>thereof:</i>								
Heeringad — <i>Herrings</i>	107	121	34	19	1 845	1 093	374	204
Sool — <i>Salt</i>	4 265	2 965	75	44	7 780	4 165	154	69
Suhkur — <i>Sugar</i>	1 532	1 542	274	191	9 829	8 935	1 577	1 010
III. Toor- ja poolv.-ain. — <i>Raw a. Semi-Manufact. Materials</i>	13 659	17 693	2 109	2 769	90 440	83 211	11 565	11 506
Sellest: — <i>thereof:</i>								
Toortubak — <i>Tobacco unmanufact.</i>	67	62	128	101	311	293	578	466
Toornahad — <i>Hides undressed</i>	129	114	145	172	645	590	830	804
Džaut — <i>Jute</i>	201	177	63	54	952	1 046	306	304
Puuvill — <i>Cotton</i>	584	540	574	774	2 420	2 580	2 594	3 508
Vill — <i>Wool</i>	36	40	102	179	124	101	390	445
Kiviüsi ja koks — <i>Coal and Coals</i>	3 018	2 724	54	38	24 014	20 514	483	429
Petrooleum — <i>Petroleum</i>	1 051	1 357	93	66	6 085	5 760	550	375
Bensiin — <i>Benzine</i>	713	1 012	85	110	2 017	2 847	233	297
Väetised — <i>Fertilisers</i>	8 391	7 201	205	444	83 605	27 406	2 528	1 071
Vähel puhastamata — <i>Sulphur unpurified</i>	—	508	—	41	—	508	—	41
IV. Valmisaadused — <i>Manufactured Articles</i>	9 674	10 446	7 217	5 982	33 587	35 653	29 507	24 491
Sellest: — <i>thereof:</i>								
Puuv. riie — <i>Cotton Piece Goods</i>	11	9	95	99	57	67	585	668
Villane lõng ja niit — <i>Woolen Yarn and Thread</i>	25	18	201	141	114	120	943	1 082
Kunstsiid lõng ja -niit — <i>Rayon Yarn and Thread</i>	24	21	116	104	107	119	529	585
Raud ja teras — <i>Iron and Steel</i>	3 310	5 286	758	1 010	10 560	17 777	2 615	3 198
Kummi ja k. kaup — <i>Rubber and Rubber Goods</i>	69	64	180	193	289	224	815	678
V. Kallismetallid ja -kivid — <i>Precious Metals and Stones</i>	0	0	21	26	1	1	117	90

viimane siiski enam. Eriti tekstiiltööstus-
toorainete juures ületab väärtuse langus ko-
guse tagasimineku tunduvalt. Puuvilla sis-
sevedu kahanes koguselt 546 tn-lt 534 tn-le
(2,2%), väärtus aga — 774 tuh. kr-lt 574
tuh. kr-le (25,8%). Veel suurem lahkuminek
esineb villa sisseveos, kuid siin ei sõltu vahe
üksi hindade kujunemisest, vaid ka mihu-
se vahest. Villa sissevedu kahanes võrreldes
m. a. maiga koguselt 40 tn-lt 36 tn-le
(10,0%) ja väärtuselt — 179 tuh. kr-lt 102
tuh. kr-le (43,0%). Õige tugevasti vähenes
väetiste sissevedu — 7,2 tuh. tn-lt 3,4 tuh.
tn-le (52,9%) ja väärtuselt — 444 tuh. kr-lt
205 tuh. kr-le (53,8%). Kahanemine ei ole
tingitud väetiste tarbimise langusest, vaid
perioodilisest võnkeist, kuna k. a. 5 kuu
import ületab m. a. sama aja 11,3 tuh. tn.
(41,1%). Tagasimineku osutas veel beni-
siini ja petrooleumi sissevedu — esimene
(väärtuselt) 22,7% ja teine — 3,1%, kuna
puhastamata vääviit, mida toodi sisse m. a.
mais 41 tuh. kr. väärtuses, k. a. mais ei vee-
tud sisse. Juurdekasvu näitas (väärtuselt)
toortubaka (26,7%), džuuüdi (16,7%) ja kivi-
sõe ning koksi (42,1%) sissevedu, kuna toor-
nahkade import suurenes ainult koguselt
(13,2%), väärtuselt aga kahanes (15,7%).

Toit- ja maitseainete sissevedu
langes peamiselt vähem sisseveetud teravilja
arvel. Teravilja imporditi k. a. mais 2,3
tuh. tn. 327 tuh. kr. väärtuses 6,7 tuh. tn.
1043 tuh. kr. vastu m. a. samal kuul
seega langus 716 tuh. kr. (68,6%). Nime-
tatud rühma tähtsamaist aineist osutas tõu-
su (väärtuselt) heeringate (78,9%) ja soola
(70,5%) sissevedu, kuna suhkruimport kas-
vas ainult väärtuselt, kusjuures koguselt jäi
aga peagu m. a. tasemele.

Aasta esimese 5 kuu bilanss näi-
tab paranemist. Sisseveo-ülekaal, mis m. a.

esimesel 5 kuul ulatus kokku 10,7 milj. kr-le,
langes tänavu samal ajal 9,5 milj. kr-le. See
paranemine toimus peamiselt k. a. mai arvel,
kuna nelja kuu bilanss oli eelmisel kui ka
k. a. võrdsest passiivne. Kaupade läbikäik
kasvas 75,6 milj. kr-lt 83,4 milj. kr-le
(10,2%), kusjuures väljavedu suurenes 4,5
milj. kr. (13,8%) ja sissevedu 3,3 milj. kr.
(7,6%).

Kaubarühmade osatähtsus väärtuselt.

1. I — 31. V 1937—38 (%).

Percentages of Separate Groups of Merchandises According
to Value 1. I — 31. V 1937—38.

	Väljavedu Exports		Sissevedu Imports	
	1937	1938	1937	1938
I Elusloomad — <i>Animals, living</i>	8,8	2,2	0,0	0,1
II Toit- ja maitseained, joogid — <i>Food Products, Stim. and Bever.</i>	34,7	30,0	11,3	16,3
III Toor- ja poolvalmisained — <i>Raw and Semi-Manufactured Materials</i>	34,4	40,6	24,9	26,7
IV Valmisaadused — <i>Manufac- tured Articles</i>	22,1	27,2	63,5	56,7
V Kallismetallid ja -kivid — <i>Pre- cious Metals and Stones</i>	0,0	0,0	0,3	0,2
Kokku — <i>Total</i>	100	100	100	100

Väljaveo tõusu põhjustas tähtsal määral
elusloomade ja karjasaaduste suurenenud väl-
javedu — neist esimese eksport kasvas 0,7
milj. kr-lt 3,3 milj. kr-le ehk 2,6 milj. kr.
(352,7%) ja teise väljavedu 8,0 milj. kr-lt
10,8 milj. kr-le ehk 2,8 milj. kr. (35,7%).

Sisseveo juurdekasv toimus valmissaa-
duste — peamiselt transportvahendite, me-
tallkaupade, jõe- ning töömasinate ja põl-
lutöömasinate ning -riistade — arvel. Trans-
portvahendite sissevedu suurenes 2,9 milj.
kr-lt 4,0 milj. kr-le (39,6%), metallkauba —
2,3 milj. kr-lt 3,6 milj. kr-le (56,1%), jõe ja
töömasinate — 2,1 milj. kr-lt 3,3 milj. kr-le
(55,7%) ja põllutöömasinate ning -riistade —
1,7 milj. kr-lt 2,5 milj. kr-le (42,9%).

ÕÖSKLAAS EKSPORTKAUBANA. —

Õösklaasi, s. o. pudelite, purkide ning iga-
sugu muude klaasmajapidamistööde valmis-
tamise alal, töötab Eestis praegu kolm vab-
rikut, üks Tallinnas, teine Tartus ja kolmas
Meleskis; kaks viimast toodab ainult pude-
leid mitmesuguseis erimõõtudes, kuna Tal-

HOLLOW GLASS AS EXPORT ARTICLE.

linnas asuv õösklaasivabrik, milline on üht-
lasi suurim omal alal, valmistab peale pu-
delite ka igasuguseid muid klaasmajapida-
mistarbeid. Viimasel aastal on Tallinnas
asuv õösklaasivabrik oma seadist mitmeti
täiendanud, mis võimaldab tööstusel toota

üha mitmekesisemat kaupa. Nii ehitati osundatud vabrikus mullu juurde 7 pottahju, millede abil vabrik on hakanud valmistama kristalli, poolkristalli, värvilist klaasi kui ka -kristalli jne., seda kõlke esmakordselt Eestis. Ehkki ka praegugi veel veetakse sisse välismaalt kristallkaupa, on nüüd Eestis avanenud võimalus toota ka ise ning varustada siseturgu vastava kaubaga. Õsklaasivabrikus Tallinnas on tehtud hiljuti uusigi investeerimisi: ehitamisel on uus vannahi, märksa suurema tootmisvõimega kui senine.

Õsklaaskaupade siseturutarvitust kaetakse Eestis peamiselt omatööstustooteiga; eriti pudelite alal on siseturutarvitus kodumaise tööstuse poolt hästi varustatud ning välismaiste pudelite osatähtsus on jäämas siin üsna minimaalseks. Muu õsklaaskauba siseturutarvituse juures on aga välismaiste kaupade, nimelt igasuguste majapidamisnõude jne., osatähtsus märksa suurem. Eriti suur oli see varemgi aastail, mil eesti õsklaasitööstus valmistas vähe majapidamistarbeid; näit. 1931. a. oli omatööstuskaupade osatähtsus vaid ca 15%, ülejäänud osa veeti sisse välismaalt. Kui aga 1934. a. valmis suurem õsklaasivabrik Tallinnas, mis peale pudelite hakkas tootma suurel määral ka mitmesuguseid majapidamistarbeid, tõusis omatööstuskaupade osatähtsus ka siin kiirelt, ning praegu kaetakse ca 65% siseturutarvitusest õsklaaskauba alal (peale pudelite) omatööstuskaupadega. Ometi ei ole aga viimaseil aastail õsklaaskauba sissevedu vähenenud, vaid koguni hakanud märgatavalt suurenema. Kui 1934. a. imporditi Eestisse välismaalt ümmarguselt 275 000 kr. eest õsklaaskaupa, siis järgmisel aastal oli see tõusnud juba 323 000 kr-le ning mullu ulatus see koguni juba 427 000 kr-le. Õsklaaskaubaga varustab Eestit rida riike, milliseist on tähtsamad Soome ja Saksa. Mõlemale riigile näevad eesti tollitariifid ette soodustusi kas tollialanduste või hoopis tolli ärajätmise näol. Loomulikult on püütud neid soodustusi kasutada välismaiste eksportäride poolt: klaaskauba-import Soomest kui ka Saksast on viimaseil aastail märksa suurenenud. Soome ja Saksa üksi moodustavad üle 90%

õsklaaskauba üldsisseveoväärtusest. Tuleb märkida, et eesti õsklaasi minimaaltollitariifid võrreldes, näit., läti omiga, on keskmiselt umbes kaks kuni kolm korda madalamad. Näit., eesti minimaaltariif on pudeleilt valgest, poolvalgest või värvilisest klaasist, lihvimata korkidega 20 s pro 1 kg neto, Lätis — 44 s. Minimaaltollitariif konservipurkidelt võrdub Eestis 18 s-ga pro kg neto, Lätis — 71 s. Igasugune klaaskaup valgest või poolvalgest klaasist, pressitud või valatud: Eestis — 20 s pro kg neto, Lätis — 142 s. Igasugune klaaskaup värvitud klaasist, lihvimata ja poleerimata: Eestis — 2 kr. pro kg neto, Lätis — kr. 4,26. Sellest nähtub, kui võrd tugevasti läti omatööstus on kaitstud tollidega.

Teatavasti on eesti tahvelklaasitööstus kujunenud suuresti ekspordist sõltuvaks tööstusharuks. Ent ka eesti õsklaasitööstus on viimaseil aastail teinud juba katseid realiseerida osa oma toodangust välisurgudel. Seoses eesti õsklaasitööstuses hiljuti tehtud uute suuremate investeerimistega, mille tagajärjel tõusevad tootmisvõime kui ka toodangu mitmekesisus, kerkib päevakorrale küsimus, kas eesti õsklaasitööstusel on väljavaateid osa oma toodangust mahutada ka piisivamalt välisurgudele.

Senini, enamvähem katselise ning juhusliku iseloomuga õsklaaskauba väljavedu on arenenud järgmiselt:

	1937	1936	1935	1934
	Väljavedu kr.			
Üldse	18 154	12 089	24 416	9 992
Sellest: Leedu	7 586	4 997	9 525	5 252
Egiptus	6 714	2 753	10 805	4 550
Türgi	3 060	—	—	—

Tähtsamaks välisurgudeks eesti õsklaaskaubale on Leedu ja Egiptus. Väljavedu neisse mõlemasse on toimunud igal aastal, olgugi et õsklaaskauba eksporditav kogus kui ka väärtus sinna on olnud võrdlemisi kõikuva iseloomuga; kõikumised on olnud siiski suuremad ekspordis Egiptusse kui Leetu.

Egiptuse klaaskaubaturul osutuvad suurimaiks võistlejajaks Eestile Tšehhoslovakkia ja Saksa. Tšehhoslovakkia on tun-

tud juba vanima klaasitööstusmaana maailmas, paigutades edukalt oma klaasitoodangu ülejääke paljudesse Euroopa kui ka väljaspool Euroopa turgudele. Teravaks võistlejaks Eestile osutub Egiptuses ka Saksa. Peale Inglise osutub Saksa Egiptusele üldiselt tähtsaimaks kaubandusosaliseks, seda impordi kui ka ekspordi suhtes. Saksa osatähtsus Egiptuse väliskaubanduses on viimaseil aastail tunduvalt tõusnud. Mitmesuguse metall- ja tekstiilkauba kõrval on Saksa hakanud järjest edukamalt varustama Egiptust õskklaaskaubaga. Teatavasti makstakse Saksas klaaskauba väljaveole ekspordipreemiaid. Kahtlemata raskendab eesti õskklaaskauba ekspordi Egiptusesse vahemaa kaugus. Müügitehinguid teostatakse eranditult cif-hindade alusel (peamiselt cif-Aleksandria), mistõttu eksportäri kanda jäävad ka kaubaveo-, kindlustus- jm. kulud kuni Aleksandriani. Seepärast õskklaaskauba müügivõimalused sinna sõltuvad teatud määral ka prahihindade kujunemisest; siinjuures osutuvad ka kindlustuspreemiad võrdlemisi kõrgeiks. Seetõttu on, näit., Saksal kui ka Tšehhoslovakkial ning ka teisel Egiptusele lähemalasetsevail klaasitootmismaal märksa soodsamaid müügivõimalusi mainitud turule kui Eestil.

Mullu toimus esmakordselt õskklaaskauba-müük ka Türgi turule, nimelt mitmesugused majapidamistarbed kokku üle 10 000 kg 3060 kr. väärtuses. Teatavasti ei ole Eesti-Türgi vaheline kaubandus kuigi elav. Türgi osatähtsus Eesti sisseveokaubanduses oli mullu 0,4% ning väljaveos — 0,2%. M. a. müüdi Türki kaupu Eestist 256 tuh. kr. eest ning osteti seal 458 tuh. kr. väärtuses. Seega osutub Eesti-Türgi vaheline kaubandusbilans Eestile passiivseks. Peamiseks sisseveokaupadeks Türgist osutuvad tubak, rosinad ja korindid; mullu osutus muuseas Türgi rosinate ja korintide alal tähtsaimaks varustajaks. Peamiseks ekspordikaubuks Türki olid m. a. puuvillalõng, trükipaber, telefoniaparaadid, linane riie, kunstsarv ja õskklaas. Viimase väljaveoväärtus oli umbes samane nagu kunstsarve omagi. Kahtlemata aitaks ka õskklaaskauba eksporditürki vähendada omaltpoolt Eesti-Türgi vahelise kaubandusbilansi passiivsust, ent tõe-

näoliselt ei suudaks, vähemalt esialgu, eesti õskklaaskauba väljavedu Türki kujuneda kuigi edukaks, kuna siin esineb samasuguseid raskusi, nagu nentisime ekspordivõimaluste puhul Egiptusesse.

Ka Palestiinasse ning Hedžas ja Nedždi on viimaseil aastail müüdnud eesti õskklaaskaupa, ehkki väiksemas ulatuses kui osundatud teisisse maisse. Palestiinasse eksporditi õskklaasi 1935. a. nimelt 7 400 kg 2 700 kr väärtuses; viimaseil ajal ei ole õskklaasi Palestiinasse eksporditud. Seevastu müüdi Hedžas ja Nedždi mullu õskklaaskaupa üle 3000 kg.

Kõigist teisist välisurgudest tuleks pidada eesti õskklaasi loomulikuks väljaveopiirkonnaks meie naabruses asuvaid maid, nimelt Leedu ja Lätti. Neist on Leedu viimaseil aastail esinevas eesti õskklaasi alatise kaubatarvitajana. Õskklaasi väljavedu Leedu on olnud ka küll võrdlemisi kõikuva iseloomuga, ent siiski tunduvalt stabiilsem kui teisisse maisse. Leedu osatähtsus Eesti üldeksportis kui ka -importis on olnud küll pidevalt väike; võrreldes näit. Läti või Soomega on Leedu osatähtsus meie väliskaubanduses märksa väiksem. Sealjuures on Eesti-Leedu vaheline kaubandus lõppenud igal aastal Eesti kasuks, ning viimaseil aastail on väljaveo-ülekaal koguni näitamas tõusutendentsi. Teatavasti tähtsamaiks eesti kaupadeks Leedu turul on põlevkivisaadused, tekstiiltööstuskaubad, triikipaber, kunstsarv jm. Õskklaasi alal moodustas Leedu mullu 42%-se osatähtsuse, olles seega Eestile õskklaasi tähtsaimaks ekspordimaaks. Leedu on eksporditud peamiselt majapidamistarbeid. Leedu õskklaaskauba turul on Eestile suurimaiks võistlejaks Tšehhoslovakkia, Saksa ja ka NSVL. Eesti osatähtsus Leedu õskklaaskauba üldsisseveos on vaid ca 7%, Saksa ja Tšehhoslovakkia — aga üle 80%. Leedu tollitariifid on üldiselt madalamad Läti omist, ent märksa kõrgemad eesti omist; lihtsa õskklaaskauba keskmiseks sisseveotollimääraks on 1 lit., kristallkaubalt aga — 6—7 lit., mis raskendabki õskklaasimüüke sinna. Ehkki sissevedu on Leedus litsentside alusel, ei takistatavat sissevedu Eestist ning sellesse suhtutakse heatahtlikult.

Tõenäoliselt loomulikkuks väljaveopiirkonnaks eesti õosklaaskaubale peaks kujunema tulevikus ka Läti. Olgugi et Läti on ise klaasi tootev maa, esineb ka seal väiksemal määral klaasi sissevedu, peamiselt kõrgemamihuslike õosklaaskaupade alal. Et Eestis on kristallkaupade omatööstus arenemas juba hoogsalt, ei tuleks jätta tähelepanuta selle tööstusala toodete turustamisvõimaluste loomist ka välismaal, eeskätt meie naabruses asuvas ja loomulikku väljaveomaad moodustavas Lätis. Nagu märgitud eespool, ei võimalda aga praegused kõrged kaitsetolud Lätis kristall-ega muu õosklaaskauba väljavedu sinna.

Õosklaaskauba senine eksport on olnud üsna väike ning seda tööstusharu on tulnud pidada eeskätt täiel määral siseturutööstuseks. Hiljutised tähelepanuväärt investeeringud eesti õosklaasitööstuse suurimas vabrikus —

Tallinnas — lubavad aga eeldada, et sellest tööstusharust võib tulevikus, vähegi soodsate tingimuste saabumisel kaubanduslepingute sõlmimisel eeskätt meie naaberriikidega, kujuneda väärtuslik eksporttööstus. Siinjuures tuleb rõhutada eriti seda, et õosklaasitööstus, eriti aga kristallitööstus, on omalt iseloomult kõrge tööintensiivsusega tööstusala, s. o. kaubaväärtusest suurima osa moodustab töö, kuna materjali osatähtsus on tunduvalt väiksem. Seetõttu erineb see tööstusala paljudest tööstusharudest, milliste toodete väärtuse kujundab peamiselt materjal. Seega tähendaks kõrgemihuslikuma õosklaaskauba eksport pigem eesti töö eksporti, mis aitaks omalt poolt kaasa teatud määral tööstuse kui ka kogu rahvamajanduse netotoodangu suurenemisele. Juba praegu töötab õosklaasi valmistamise alal ca 600 isikut, milline arv soodsate ekspordivõimaluste loomisest suureneks kahtlemata tunduvalt.

RAUDTEETEGEVUS APRILLIS 1938. — RAILWAYS IN APRIL, 1938.

Raudteede tegevus apr. k. a. suurenes reisisjate- ja pagasiveo alal, kuna kaubavedu kahanes võrreldes m. a.

Reisijaid veeti:	1938	1937	±%
Üldse reisisjaid	916	881	+ 4,0
sellest: pikamaasõitjad	466	435	+ 7,1
lühimaasõitjad	450	446	+ 0,9
Reis-km üldse	28 814	24 777	+16,8
sellest: pikamaasõitjad	25 554	21 552	+18,6
lühimaasõitjad	3 260	3 225	+ 1,1

Üldse veeti tänavu apr. 35 tuh. reisisjate ehk 4,0% enam m. a-st, millest pikamaareisisjate arv tõusis 7,1%, lühimaareisisjate arv — ainult 0,9%. Reis-km. arv suurenes 4 037 tuh. ehk 16,3%, mis oli tingitud osaliselt ühe reisisja keskmise sõidukauguse pikenenemisest 54,8 km-le m. a. 49,5 km-lt ehk 10,7%. Kui lühimaareisisjate arv evib ligi 50% osatähtsust reisisjate üldarvust, moodustavad vastavad reis-km ainult 11,3% m. a. 13,0% vastu reis-km üldarvust. Suhteliselt elavnes reisisjate liiklus enam kitsarööpmelisel teel, nimelt 21,1%, kuna laiarööpmelisel teel ületab vastav liiklus m. a. vaid 15,0% võrreldes reis-km.

Pagasit veeti 0,6 tuh. tn mõlema aasta

apr., kusjuures k. a. tn-km suurenesid 57 tuhele m. a. 53 tuhele ehk 7,5%.

K. a. maksuline kaubavedu kaldus kahanemisele. Üldse veeti tänavu maksulist kaupa tuh.:

	1938	1937	±%
Tn	196	280	-30,0
Tn-km	19 510	27 448	-28,9

Koguselt vähenes k. a. apr. veetud kaup 84 tuh. tn ehk 30,0%, mis vaatamata välisvedude tagasihoidlikule suurenemisele (10:8,1 tuh. tn) kahanes sisemaavedude arvel. Laiarööpmelisel kahanes kaubavedu 34,0%, kitsarööpmelisel — 22,2% võrreldes sama kuu veoga aasta varem. Vastavalt koguse vähenemisele vähenes ka tn-km arv 7 938 tuh. ehk 28,9%, mis on laiarööpmelisel 30,9% ja kitsarööpmelisel — 22,9% vähem m. a. tn-km arvust.

Vedude elavnemine või kahanemine mõjustasid ka vastavat tululiiki (tuh. kr.):

	1938	1937	±%
Üldse	1 257	1 341	- 6,3
sellest: reisisjateveost	529	486	+21,3
kaubaveost	663	848	-20,2
pagasiveost	85	30	+16,7
mitmesug. tulu	80	82	- 6,4

Reisijate- ja pagasiveo elavnemisest on tingitud vastava tululiigi aktiivsem laekumine, millest esimene ületab m. a. 93 tuh. kr. ehk 21,3%, teine — 5 tuh. kr. ehk 16,7%. Kaubaveo suur tagasimineku põhjustas mitte ainult vastava tululiigi 170 tuh. kr. ehk 20,2% kahanemist, vaid muutis passiivseks ka tulude üldsumma 84 tuh. kr. ehk 6,3% võrreldes m. a.

Võrreldes raudteetegevust 1. I alates näe-

tõusu:	1938	1937	±	±%
Tulu üldse tuh. kr.	4 781	4 456	+ 325	+ 7,3
sellest: reisijateveost tuh. kr.	1 748	1 550	+ 198	+ 12,8
pagasi- ja postiveost tuh. kr.	220	206	+ 14	+ 6,8
kaubaveost tuh. kr.	2 708	2 597	+ 111	+ 4,3
mitmesug. tulu tuh. kr.	105	103	+ 2	+ 1,9
Reisijate arv tuh.	2 577	3 387	+ 190	+ 0,6
Reis.-km.	98 552	91 006	+ 7546	+ 8,6
Tn arv	829	889	- 60	- 6,7
Th.-km.	81 916	86 079	- 4163	- 4,8

LUHIUUDISEID. — SUNDRY INFORMATION.

Majandusministeeriumi Tööstusosakond andis loa:

● J. & A. Paalmann'i trüki- ja köitekoja omanikule J. Paalmann'ile, Tallinnas, Karja 12, temale kuuluva ning ümberkorraldatava trüki- ja köitekoja üleviimiseks Tallinna V. Viru 6 ning seal kinnitatud projekti kohaselt sisseseadmiseks. Ettevõttes võib leida tööd kuni 25 töötajat. Jõuallikaiks 4 elektrimootorit üldvõimega 6,5 HJ. Valmistatakse igasuguseid töid raamatutrükkimis- ja köitmisaladel.

● Tsentraal-Garaazi omanikule H. Johanson'ile, Pärnu 31, tema sealsamas asuva ning ümberkorraldatava autoparandustöökoja kinnitatud projekti kohaselt sisseseadmiseks. Ettevõttes leiab tööd kuni 10 töölise. Jõuallikaiks 8 elektrimootorit üldvõimega 5,2 HJ. Toimetatakse mootorsõidukite parandust ja korrastamist.

● A/S-le „Rotermanni Tehased“, Tallinnas, Jaama 1, Tartu osakonna ümberkorraldatava rukki jahuveski ja autoparandustöökoja, Tartus, Tiigi 67, kinnitatud projekti kohaselt sisseseadmiseks. Ettevõttes leiab tööd kuni 11 töölise. Jõuallikaiks 9 elektrimootorit üldvõimega 77,3 HJ. Jahvatatakse rukist ning parandatakse mootorsõidukeid.

● Eesti Kirjastusühisusele „Postimees“, Tartus, Ülikooli 21/23, tema sealsamas asuva ja ümberkorraldatava trüki- ja köitekoja kinnitatud projekti kohaselt sisseseadmiseks. Ettevõttes leiab tööd kuni 100 töö-

list. Jõuandjaiks 27 elektrimootorit üldvõimega 78,5 HJ. Valmistatakse igasugu töid raamatutrükkimise, tsinkograafia ja raamatuköitmise aladel.

● Särevere villatööstuse, jahu-, saeveski ja elektrijaama omanikule S. Viirman'ile, Türi, Veski 5, tema Türi linnas, Pärnu jõel asuva ja ümberkorraldatava villatööstuse, jahu- ja saeveski ning elektrijõujaama kinnitatud projekti kohaselt sisseseadmiseks. Ettevõttes leiab tööd 16 töölise. Jõuallikaiks 1 lokomobiil 60 HJ, 3 vesiturbiini üldvõimega 93 HJ ja 6 elektrimootorit üldvõimega 77 HJ. Jahvatatakse iga liiki teravilja, valmistatakse mitmesuguseid teravilja-saadusi ning ehitusmaterjale, kraasitakse ning kedratakse villa. Veskis on 1 valtstool. Elektrijaam varustab Türi linna elektriga, töötades 1 vahelduvvoolu-generaatoriga 55 KW A. ja voolu pingega 220/330/3000 V.

● B. Saster'ile, Tallinnas, Vabriku 31, sealsamas asuvas ja kinnitatud projekti kohaselt ümberkorraldatud lukusepatööstuses töötamiseks. Ettevõttes leiab tööd 6 töölise. Jõuandjaiks 2 elektrimootorit üldvõimega 3 HJ. Valmistatakse igasugu lukusepatöid ja valmistatakse lukusepatöötöid.

● J. Haitov'ile, S. Pääsuke 3, sealsamas asuva ning kinnitatud projekti kohaselt ümberkorraldatud ja sisseseatud plekisepatööstuses töötamiseks. Ettevõttes leiab tööd 22 töölise. Jõuandjaiks 3 elektrimootorit üldvõimega 6,0 HJ. Valmistatakse igasugu plekisepatöötöid.

TAHTSAMAD HINNAD JA NOTEERINGUD. — PRICES AND QUOTATIONS.

English Nomenclature see No. 3	13/VI	6/VI	%	Mai		English Nomenclature see No. 3	13/VI	6/VI	%	Mai	
	19/VI	12/VI		1938	1937		1938	1938			
SUURMÜÜGIHINNAD Tallinnas (Börsikom. noteeringute järgi (kr. kv.)											
1. Rukis	17,00	17,00	0	16,75	14,00	79. Lambaliha, esim. veer. tag.	70	70	0	65	65
2. Nisu	23,00	23,00	0	22,60	24,50	80. Searasv, sulatamata	80	80	0	76	70
3. Oder, sõõda	—	—	—	18,60	21,75	81. " sulatatud	110	110	0	110	110
4. Kaer	—	—	—	16,75	17,50	82. Loomarasv, sulatamata	140	140	0	140	140
5. Rukkijahu	18,68	18,68	0	18,68	16,13	83. " sulatatud	65	65	0	65	55
6. Rukkipüü	26,50	26,50	0	26,50	22,75	84. Heeringad	80	80	0	80	80
7. Nisupüü (kõrgem sort)	43,00	43,00	0	43,00	45,00	85-a Eesti erivalik	55	55	0	55	50
8. Kartulid, sõõgi	3,75 ¹⁾	3,05 ²⁾	+2,3	2,85	2,35	86. Raimed, värsked	10	7	+43	12	14
9. piirituse	—	—	—	2,00	1,95	87. Kilud, värsked	30	25	+20	33	15
10. Kartulitärklis	25,00	25,00	0	25,00	23,00	88. Ristikhein	7,3	7,3	0	7,2	7,5
11. Juust, Sveisli (kg)	1,30	1,35	-3,8	1,35	1,25	89. Aasahein	4,9	4,9	0	5,5	5,2
12. Taimevõi (kg)	0,76	0,76	0	77,50	82,50	90. Põletispuud, kase (m ³)	845	845	0	845	845
13. Suhkur	44,25	44,25	0	44,38	44,76	91. " männi	563	563	0	563	563
14. Sool	2,43	2,43	0	2,40	2,50	92. Petroleum (lt)	16	16	0	16	13
15. Riis, Burma II	46,50	46,50	0	46,50	46,65	PÖLLUMAJANDUSSAADUSTE NOTEERINGUD.					
16. Tee, or. Pek., Tselon (kg)	5,80	5,30	0	5,80	5,75	Rukis — (kr. kv.)	—	—	—	—	19,40
17. Kohv, Rio, Santos	2,98	2,98	0	2,97	2,98	93. Hamburg (La Plata)	—	—	—	—	16,44
18. Kakao, Hollandi	2,10	2,10	0	2,10	2,10	94. Chicago	7,76	7,47	+3,9	8,28	16,44
19. Heering., S. Matties (tunn)	52,00	52,00	0	52,00	48,50	95. Winnipeg	7,78	7,62	+2,1	8,28	16,51
20. " Matfals	53,00	53,00	0	53,00	52,50	Nisu — (kr. kv.)	—	—	—	—	—
21. Paigid, kuusk, mänd (tüm)	16,00	18,00	0	16,18	20,00	96. Hamburg (Manitoba I)	15,03	14,12	+6,4	18,13	20,34
22. Paberipuu (rim)	9,00	9,50	-5,3	9,50	7,50	97. Liverpool	12,88	—	—	13,05	15,77
23. Saet. mat., mänd u/s (tüm)	35,00	37,00	-5,5	37,00	48,00	98. Chicago	10,54	9,90	+7,5	10,40	17,98
24. Telliskivid (1000 tk.)	51,00	51,00	0	48,00	44,75	99. Winnipeg	14,38	13,56	+6,0	15,25	17,52
25. Silikaatkivid (1000 tk.)	42,00	41,00	+2,4	41,75	41,00	Mais — (kr. kv.)	—	—	—	—	—
26. Tsemant (tunn 170 kg) ¹⁾	5,85	5,85	0	5,85	5,85	100. Chicago	8,20	8,16	+0,5	8,18	18,76
26a. Tsem. paberkot. (170 kg) ¹⁾	5,15	5,15	0	5,15	5,15	Piim lahtiselt Tallinn (snt. lt.)	—	—	—	—	—
27. Lubri	2,20 ²⁾	2,20 ²⁾	0	2,20 ²⁾	2,20 ²⁾	101. I v. piimakauplustele	12	12	0	12	11
28. Tsinkvalge (kg)	0,42	0,42	0	0,47	0,64	102. I v. piimatööstustele	11	11	0	11	10
29. Ooker (kg)	0,20	0,20	0	0,19	0,23	103. II v. piimakauplustele	10	10	0	10	9,5
30. Värnits	61,00	61,00	0	62,50	65,00	104. II v. piimatööstustele	9	9	0	9	8,5
31. Linaseemne, 6li tootmiseks	—	—	—	15,25	12,50	Või. (snt. kg)	—	—	—	—	—
32. Olikoogid, linaseemne	—	15,25	—	15,25	12,50	105. Tallinn	155	160	-3,1	172	138
33. Nisukliid	—	12,50	—	12,50	10,00	106. Kindlustatud hind	170	190	10,5	190	160
34. Superfosfaat, 18-20%	—	5,40	—	—	4,85	Londonts.	—	—	—	—	—
35. Kaalisool, 40%	—	11,70	—	11,70	10,60	107. Taani	218	220	-0,9	231	196
36. Fosforiit, eesti	—	3,35	—	3,35	—	108. Eesti	—	—	—	—	—
37. Nitrofoska	—	24,50	—	24,50	23,90	109. Läti	—	—	—	—	—
38. Raud, sordi	21,00	21,00	0	21,75	21,13	110. Leedu	—	205	—	—	227
39. Teras, vedru	32,00	32,00	0	32,00	24,00	111. U-Meremaa	—	215	—	—	231
40. Inglitina	400,00	400,00	0	415,00	580,00	Manchesteris.	—	—	—	—	—
41. Seatina	42,50	42,50	0	44,75	67,50	112. Taani	223	225	-0,9	235	201
42. Vaskplekk, punane	223,00	223,00	0	222,50	285,00	113. Eesti	210	214	-1,9	225	190
43. " valge	180,00	180,00	0	183,75	195,00	114. Läti	210	214	-1,9	228	190
44. Tsinkplekk	77,50	77,50	0	77,50	77,50	115. Soome	212	217	-2,3	227	195
45. Punivallarite, bjäs (mtr)	0,57	0,57	0	0,57	0,57	116. Rootsi	212	217	-2,3	227	195
46. Tallanahk, eesti nah. (kg)	2,45	2,45	0	2,45	2,45	117. Koponkaagents — Taani	175	176	-0,6	185	161
47. " ameer. n. I s. "	2,75	2,75	0	2,75	2,70	Peekon. (snt. kg)	—	—	—	—	—
48. Paber, rotatsiooni	23,20	23,20	0	23,20	23,20	118. Tallinn 60 — 72 kg I s.	87 ³⁾	87 ⁴⁾	0	87	91
49. Kivisüsi, auru, Newcastle	2,80	2,80	0	2,80	3,00	119. " 55,5-59,5 " "	82 ⁵⁾	82 ⁵⁾	0	82	86
50. " sepu	3,50	3,50	0	3,50	3,50	120. " 72,5-75,0 " "	78 ⁶⁾	78 ⁶⁾	0	78	82
51. Põlevkivi, 1-a s.	0,90	0,90	0	0,90	0,80	Londonts (kõrgem not.)	—	—	—	—	—
52. Turvas	1,00	1,00	0	1,00	0,90	121. Taani	175	175	0	179	168
53. Põlevkiviõli	6,70	6,70	0	6,70	6,27	122. Eesti	169	164	+3,0	165	154
54. Kütteõli, o/a. „E. Kiviõli“	6,25	6,75	-7,5	6,70	6,10	123. Läti	169	164	+3,0	165	154
55. Kivitõrv	19,00	19,00	0	19,00	19,00	124. Leedu	169	164	+3,0	165	154
56. Nafta	14,26	15,50	-8,1	14,56	11,75	125. Rootsi	173	169	+2,4	169	163
57. Petroleum, Ameerika	15,50	15,50	0	15,63	12,80	126. Iiri	175	171	+2,3	176	174
58. Bens., Riigi Põlevkivi. (lt)	0,32	0,32	0	0,32	0,26	127. Poola	169	164	+3,0	165	164
59. " Kiviõli „Estolin“ (lt)	0,33	0,32	+3,1	0,33	0,29	Lina — Võru-Petsert.	—	—	—	—	—
VAIKEMÜÜGIHINNAD Tallinnas (snt. kg.)											
60. Rukkijahu (kotiviisi)	18,4	20	-8	18,4	16,0	128. Ristna (R)	—	—	—	104	144
61. Sepikujahu (kotiviisi)	27,5	27,5	0	27,5	26,0	129. Hoffsdreiband (HD)	—	—	—	95	135
62. Mann	60	50	0	50	50	130. Dreiband (D)	—	—	—	86	128
63. Kartulijahu	30	30	0	30	28	131. Ordin-dreiband (ÖD)	—	—	—	77	117
64. Kartulid	5,1	4,5	+13	4,8	3,9	132. L.-ordin-dreib. (LOD)	—	—	—	68	108
65. Suhkur	46	46	0	46	46	133. Takuprakk (H)	—	—	—	59	99
66. Sool	5	5	0	5	5	Mujal Esstis.	—	—	—	—	—
67. Piim, lt. II valik lahtine	12	12	0	12	11	134. Ristna (R)	—	—	—	102	141
68. Lanavõi	190	205	-7,4	205	170	135. Hoffsdreiband (HD)	—	—	—	83	132
69. Kõõgivõi	160	160	0	178	163	136. Dreiband (D)	—	—	—	84	123
70. Koor, rõõsk (liiter)	110	110	0	110	110	137. Ordin-dreiband (ÖD)	—	—	—	75	114
71. " hapu	110	110	0	110	100	138. L.-ordin-dreib. (LOD)	—	—	—	66	105
72. Kanamunad (paar)	9	8	+13	8	8	139. Takuprakk (H)	—	—	—	57	96
73. Sealaha, kreedulaha	90	90	0	86	90	—	—	—	—	—	
74. " praaliha	100	100	0	100	100	—	—	—	—	—	
75. Loomaliha, supliha	65	65	0	65	60	—	—	—	—	—	
76. " praaliha	80	80	0	80	65	—	—	—	—	—	
77. Vasikalaha, esim. veer.	55	55	0	46	45	—	—	—	—	—	
78. " tag.	75	70	+7,1	58	50	—	—	—	—	—	

¹⁾ fr. Rakvere; ²⁾ ühes teedemaksuga; ³⁾ 20./VI—26./VI; ⁴⁾ 18./VI—19./VI; ⁵⁾ Virumaa raudteejaamades; ⁶⁾ raudteejaamades. ⁷⁾ fr. Tamsalu. ⁸⁾ tärkliisvabrikuis.

PÕLLUMAJANDUSSAADUSTE TURUD

VÕITURG. — BUTTER MARKET.

Võituruseisund näitas m. n. nõrgenemist. Meie võihinnaks noteeriti Manchesteris 117 kuni 119 š cwt, s. o. 2 š cwt-lt ehk ligi 4 s. kg-lt vähem kui e. n. Vastavalt hindade liikumisele ja väljaveetud võikoguste vahetõrgete osatähtsuse kujunemisele üksikute turude järgi noteeriti meie eksportvõihinnaks 155 s. kg, s. o. 5 s. kg-lt madalamalt kui eelmisel võihinnanoteeringul. Turutendents kindlam.

Võituruseisundi nõrgenemise põhjustajaks näib olevat võitoodangu hooajaline suurenemine Euroopas. Selle tagajärjel on pakumine Inglises näidanud tunduvalt suurenemist, mis nähtus avaldub kujukalt võitagavarade tõusus. Nagu vastavaist statistilisist and-

meist nähtub, näitas võitagavarade seis Inglises mais ja juunis suurenemist, kusjuures tagavarade seis ületab e. a. sama aja seisut. Nii arvestati võitagavarade seisut k. a. juuni algul 935 000 kastile m. a. 827 000 kasti ja 1936. a. sama aja 715 000 kasti vastu. Seega on võitagavarad tänavau Inglises suuremad kui eelmisel 2 aastal.

Riiklikult kindlustatud eksportvõihinna alandamise tõttu langes ka võihind siseturul. Nii maksus või m. n. siseturul s. kg:

Tallinnas	lauavõi 205—210 s.,	kõõgivõi 160—170
Tartus	" 180—200 "	" 138—158
Pärnus	" 185—190 "	" 145—160

Teisist linnadest saadud teateil müüdi võid m. n. endise hinnaga.

JUUSTUTURG. — CHEES MARKET.

Juustuturuseisundi kujunemine on toimunud tänavau suhteliselt ebasoodsamalt, kui võib märkida võituru kohta. Kui näit. k. a. mais oli võihind 17—21% kõrgem, oli juustuhind Inglises 3% madalam kui m. a. samal kuul. Selle tagajärjel on juhitud enam tähelepanu võitootmisele, ning juustutoodang tähtsamais eksportmais näitab jagasiminekut.

20. VI juustuhinna noteerimiskomisjoni koosolekul noteeriti meie eksport- kui ka siseturujuustule endised hinnad. Šveitsi juustuhind kvaliteedipreemiata on seega järgmine s. kg:

12 A	112 s. kg	12 B	109 s. kg
11 A	110 " "	11 B	107 " "

Ühes riikliku kvaliteedipreemiaga, arvatud välja P.-Am. Ühendriigesse eksporditud juust, millele ei maksta preemiat, saavad juustutööstused Šveitsi juustu eest järgmist hinda:

12 A	142 s. kg	11 A	135 s. kg
12 B	134 " "	11 B	122 " "

Siseturu-juustuhinnaks noteeriti:

Šveitsi	135 s. kg	backsteini	100 s. kg
hollandi	100 " "	konserv	135 " "

PEEKONITURG. — BACON MARKET.

Peekoniturul püsib kõvenemistendents. Taani peekoni pakumise vähenemise ja nõudmise suurenemise tõttu tõusid teiste maade peekonihinnad, kuna taani peekonihind jäi endiseks. Eesti peekoni kõrgema sordi noteering Londonis kõvenes 3 š tsn-lt, tõustes seega 95 š-le tsn.

Võrreldes m. a. samaaegse hinnaga on meie praegune noteering Londonis 16 š ehk 12% kõrgem. K. a. I poole noteering oli Londonis 92 š tsn., m. a. samal ajal — 83 š tsn. Seega on k. a. I poolel hinnad keskmiselt 9 š ehk 11% kõrgemad.

Kõrgemad peekonihinnad Inglises ei või-

maldanud siiski tõsta peekonsigade noteeringuid, millised jäid püsima e. n. tasemele.

K. a. I poolel seakasvatatajale makstud hinnad on m. a. makstud sama aja hindadest 2 s kg-lt ehk 2% kõrgemad.

K. n. maksavad eksporttapamajad peekonsigade eest järgmisi hindu:

Tapakaalud	I sort	II sort	III sort	IV sort
60—72 kg	87	82		
55,5—59 "	82	78		Siseturu hinnad.
72,5—75 "	82	78		
75,5—80 "	78	74		

ja elussigade eest:

90—120 kg raskused	60 s. eluskaalu-kg
120—160 " " "	64 " " "
üle 160 " " "	60 " " "

TAPALOOMADE JA LIHATURG. — CATTLE AND MEAT MARKET.

M. n. oli tapaveiste pakkumine keskmise. Nõudmine eelviimasest nädalast veidi elavam. Hinnad püsisid siiski endisel tasemel. Nii maksus:

Pulliliha (el.-k. üle 400 kg) rammusail 50—52 s. ja keskmisil 48—50 s. kg.

Pulliliha (el.-k. alla 400 kg) rammusail 48—50 s., keskmisil 47—49 s. ja lahjadel 44—46 s. kg. Eluskaalu alusel 29—31—33 senti kg.

Lambaliha nuumatuil 53—58 s., rammusail 48—50 s., keskmisil 43—46 s. ja lahjadel 37—43 s. kg. Lehmade eluskaaluhinnad 21—23—29—33 s. kg.

Mullikaliha nuumatuil 53—58 s., rammusail 50—52 s., keskmisil 46—48 s. ja lahjadel 38—43 s. kg. Eluskaalu alusel maksusid mullikad 21—29—30—34 s. kg.

Turustades veiseid lihakaalu alusel, kus nahk ja pudemed jäävad ostjale, tuleb eeltoodud lihakilole hinnale arvata naha ja pudemetete arvel juurde pullidel 10—12 s. ja lehmadel 12—14 s., saame nn. tapakaaluhinna.

TOORNAHKADE TURG. — RAWHIDE MARKET.

Toornahkade hinnad on näidanud viimase ajal pidevat langust. Võrreldes m. a. sama ajaga on tugevasti nõrgenenud vasikanahkade hinnad. M. n. noteeriti nahkade hinnad järgmiselt:

Veisenahad — I sort 70 s. kg, II sort — 65 s. kg. Teise sordi alla kuuluvad kõik nahad, millel on üle 4 tõuguangu.

KANAMUNATURG. — EGG MARKET.

Kanamunaturuseisundi kujunemises ei esinenud m. n. erilisi muudatusi. Inglises püsis kanamunade hind e. n. tasemel, kuna Saksa võis märkida väikest tagasiminekut. Vastavalt turuseisundi kujunemisele noteeriti meie eksportmunade hinnaks 67 s. kg. ja siseturumunade hinnaks 60 s. kg franko kogumispunkt, s. o. endised hinnad. Turutendentsid vaikne.

Kunamunade sissevedu Saksa on tänava

PIIMATURG. — MILK MARKET.

Piimahindade noteerimiskomisjoni koosolekul 20. VI s. a. noteeriti Tallinna kohta en-

Vasikate pakkumine keskmise. Nõudmine nuumatud ja rammusaille vasikaile oli hea, keskmisile ja lahjadele tagasihoidlikum. Sellest tingituna on nuumatud ja rammusate vasikate hinnad paranenud mõne sendi võrra. Nii maksusid tapetud vasikad ühes nahaga: nuumatud (el.-k. üle 70 kg) 75—80 s., rammusad 70—75 s., keskmised 50—55 s. ja lahjad 40—55 s. kg. Elusvasikad maksusid 35—55 s. kg.

Lammaste pakkumine väike. Nõudmine hea. Tendents püsiv. Tapetud lambad maksusid: eksportlambad (el.-k. 15—50 kg). 1.00—1.05 kr., nuumatud (el.-k. 50—80 kg) 55—70 s., keskmised 50—55 s. ja lahjad 40—45 s. kg. Eluskaaluga 44—47 s. kg franko saatejaam.

Sigade pakkumine keskmise. Nõudmine keskmise. Tapetud sead maksusid: noored (el.-k. kuni 80 kg) 83—85 s. kg, lihasead 80—83 s., rasvasead 78—82 s. ja peekonkaalulised 80—83 s. kg. Eluskaalualusel 62—63 senti kg.

Vasikanahad kr. 3.00 tk, ja rasked vasikanahad alates 3,5 kg. — kr. 1.00 kg.

Lambanahkade hinnad püsivad ja maksuvad kr. 2.50—3.75 tk. Hind sõltub naha suuruselt ja villa pikkusest.

Hobusenahad 20 kg ja üle — kr. 12.50 ja alla 20 kg. — kr. 8.— tk.

näidanud suurenemist. Nii importis Saksa mais mune 90,5 milj. tk m. a. sama kuu 89,8 milj. tk. vastu. K. a. esimese 5 kuu jooksul ulatus kanamunade sissevedu Saksa 610 milj. tk-le m. a. sama aja 589,5 milj. tk. vastu, suurenedes seega 3,5%.

Siseturul maksusid kanamunad s. paar:

Tallinnas	8—10	Valgas	7—9
Tartus	8—9	Rakveres	8—9
Pärnus	7—9	Narvas	10—11

dised piimahinnad, s. o. I valiku rööskpiim müügil piimakauplustele 12 s. l. ja

müügil piimatööstustele 11 s. l. II valiku rööskpiim müügil piimakauplustele 10 s. l. ja piimatööstustele 9 senti liiter.

Ilmade jähnenemisega on nõudmine piima järele muutunud tagasihoidlikumaks. Eelolevate pidustuste puhul võib loota nõudmise suurenemist piima järele.

Väikemüügil maksus piim piimakauplustis m. n. senti liiter:

	I valik		II valik	
	pudelites	lahtiselt	pudelites	lahtiselt
Tallinn	18—19	—	14—15	12
Narva	14	11	—	8
Tartu	16	12—13	—	10
Pärnu	16—17	12	—	11
Valga	15	—	—	10
Rakvere	15	—	—	11
Võru	—	—	—	12—13

PÖLLUMAJANDUSLIK VÄLJAVEDU.
EXPORTS OF AGRICULTURAL PRODUCTS.

	Nädalas		1938. a.		1937. a.		1936. a.	
	13./VI 19./VI 1938	6./VI 12./VI 1938	1./I 10./VI 1938	1./I 20./VI 1938	1./I 20./VI 1937	1./I 21./VI 1937	1./I 21./VI 1936	1./I 21./VI 1936
VOI (tonni)								
Butter (tons)	580,8	130,3	511,3	4453,5	3568,1			
Sellest:								
Saksa	127,8	118,5	1492,5	1643,1	1520,6			
Inglise	453,0	11,7	3615,2	2634,8	1940,5			
MUNAD								
(tuh. tk.) —								
Eggs (1000)	1692	1980	16474	11783	14786			
Sellest:								
Inglise	612	612	6826	1*61	8298			
Saksa	1080	1368	7460	10800	2995			
PEEKON								
(tonni) —								
Bacon (tons)	43,6	37,1	963,5	952,6	1055,8			
LINA (tonni)								
Flax (tons)	28,3	54,1	2904,6	4144,2	5368,5			
Sellest:								
Inglise	15,2	27,5	1474,5	1576,4	2403,6			
Belgiase	—	—	0,5	201,5	231,8			
Soome	13,6	6,8	273,1	274,0	447,0			
Saksa	—	—	206,6	1385,6	668,1			
Prantsusse	—	—	342,2	522,0	1476,7			

TERAVILJATURG. — GRAIN MARKET.

Teraviljaturg on muutunud viimaseil päevil elavamaks ja hinnad näitasid m. n. üldist kalduvust paranemisele. Nii noteeriti tähtsamail teraviljaturgudel m. n. keskmisena järgmised hinnad kr. kv. (sulgudes e. n. keskmised noteeringud):

Nisu: Chicago 10.54 (9.80), Winnipeg 14.38 (13.56), Hamburg 15.03 (14.12), Liverpool 12.88.

Rukis: Chicago 7.76 (7.47), Winnipeg 7.78 (7.62).

Mais: Chicago 8.20 (8.16).

Seekordne hindade paranemine langeb elavama nõudmise arvele ning väikesele lõikuse väljavaadete nõrgenemisele. P.-Am. ühendriiges. Tänavuse nõrga lõikuse tõttu näitavad juba praegu Itaalia ostud maailmateraviljaturul järjekindlat suurenemist. Kaubandusringkonnis arvestatakse eeloleva kaubandusaasta Itaalia nisu sisseveo vajadust tõusvat 2 milj. tn-le. See on kül-

lalt suur kogus, et avaldada juba praegu mõju maailmaturu-läbikäigu suurenemisele ja üldisele hindade paranemisele.

Börsikomitee noteeris 15. VI teraviljadele ja viimaste jahvatamissaadusile järgmised hinnad kr. kv.: nisu fr. saatejaam 23, rukis fr. saatejaam 17. Puhk ja Pojad suurveskis maksus rukkijahu 18.20—19.50, rukkipiitül 26—27 ja nisupiitül 27—43 kr. kv. A/s. Rotermanni tehaste saadusil olid järgmised hinnad: rukkijahu 18.50, rukkipiitül 26—27 ja nisupiitül 27—43 kr. kv.

Väikemüügihinnad siseturul s. kg.

	Tartu	Pärnu	Valga	Rakvere	Võru	Narva
rukis	17,5	17	17	16,5	—	17,5
nisu	23	23	22	21,5	—	25
oder	18	19	18	16	—	18
kaer	15,5	16	15,5	15	—	17
rukkijahu	19	18	19,5	19	—	19
sepikujahu	29	26,5	29	30	—	28

KARTULITURG. — POTATO MARKET.

M. n. kartulite väljavedu jätkus endise elavusega. Nädala jooksul veeti välja üle 5 000 kv. söögikartuleid. Enamuses saadeti

Rootsi, kuna osa kartuleid läks veel ka Norra.

Vaatamata sellele, et maal kartulite taga-

varad on jäänud õige väikesiks, suudeti m. n. siiski veel üle 10 vaguni kartuleid Tallinna kokku tuua. Kartulite kokkuvõtmist soodustab võrdlemisi kõrge hind, põllumehed saavad juba kr. 4.00 ja rohkemgi kv-st.

M. n. võib peagu lugeda lõppenuks kartulite vastuvõtmist. K. n. ei loodeta enam kuigi palju kartuleid Tallinna tulevat. Mõni tuhat kv. on veel Tallinna ladudes kaupa, mis sel nädalal ära saadetakse.

AEDVILJATURG. — VEGETABLE MARKET.

Uudisartiklina on ilmunud müügile esimesi aedmaasikaid Valga-, Võru- ja peamiselt Petserimaalt. Hind on esialgu võrdlemisi kõrge, kg-st nõutakse 1,5—2 kr., ostjaid leidub vähe.

Mitmete värskete aedviljade hinnad on võrreldes m. n. hindadega tublisti tõusnud, mis on tavaliseks nähtuseks pühade-eelseil päevil. Omajagu on hinnatõusu põhjustanud ka viimaseil päevil püsinud vihmased ja vilud ilmad, millised pidurdavad varaste aedviljade kasvu. On tõusnud spinati, lillkapsa, värske kurgi ja värske porgandi hind, ka sparglihind tõusis, kuna saagiaeg hakkab lõpema. Samuti tõusid kõigi veel säilinud vanade aedviljade hinnad. Sibulaist, näit., nõutakse juba kuni 1 kr. kg, porgandeist — 40 s. ja kaalikaist — 30 s. kg.

KALATURG. — FISH MARKET.

Pärnu lahe kohasaak areneb endiselt rahuldavalt. Toodangus esineb õige rohkesti hea kvaliteediga I v. koha, mistõttu suurem osa toodangust oli võimalik eksportida Rootsi, sest seal kehtivad I. VI valjemad nõuded sisseveetava koha kohta. Nimelt ei tohi sinna pakuda müügile koha alla 38 sm, kuna meil on koha alamõõtt 35 sm.

M. n. kestel eksporditi elus- ja värsket kala 69 000 kg, sellest koha 54 500 kg, angerjat 6050 kg, haugi 7650 kg ja latikat 800 kg.

Koha veeti välja Rootsi 31 500 kg, Poola 12 500 kg, Tšehhoslovakkiasse 6900 kg, Saksa 3100 kg ja Šveitsi 500 kg.

Rannikul maksti kalureile 25 s kg, viimaseil päeval tõusis hind 30 s. kg.

Angerjat eksporditi Inglisse eluskalana 6100 kg ja värskelt jääpakendis Saksa 700 kg.

Kartulihindade noteerimiskomisjon pidas 20. juunil s. a. viimase koosoleku kevadisel Kr. 3,70—4,10 kv. Lääne rannas Kr. 4.00—teeriti järgmised hinnad:

Söögikartul: Virumaa raudteejaamades Kr. 3,70—4,10 kv. Lääne rannas Kr. 4.00—4.50 kv.

Tendents kindel.

Hinnalangust on märgata vaid jõhvikate ja aedoakaunte juures — 10—20 s. ja 100 s. kg-lt.

Apelsinide hind tõusis ca 5 s. kg-lt.

Tallinna turul maksusid väikemüügil 20. juunil:

	s. kg		s. kg
Õunad, välism. . .	180—200	Spargel	200
Pirnid, välism. . .	250	Värske kartul . . .	120
Aedmaasikad . . .	150—200	Aedoakaunad . . .	150
Karusmarjad . . .	30—50	Rabarber	15
Tomat	300—350		s. tk.
Sibulad	80—100	Lillkapsas	35—100
Hapukapsas	25	Värsked kurgid . . .	25—50
Porgandid	40	Soolatud „	2—5
Kaalikad	30	Roheline sibul	1½—2
Rõigas	200—250	Apelsinid	16—30
Jõhvikad	35—40		s. kimp
Spinat	50	Redis	5—10
Salat	80	Värsked porgandid	15—18

Haugi läks Rootsi 2700 kg, Šveitsi 750 kg ja Poola 4200 kg.

Latikat läks Soome.

Siseturu-kalakaubanduses, eriti Tallinnas, valitses elav kaubitsemise kohaga. Koha hea kvaliteediga müügil rohkesti ja võrdlemisi soodsate hindadega.

Suurist (3 kg ja raskemad) marjaga kohadest nõuti nädala algul terve kala viisi 25 s. kg, järgnevail päevil — 30—35 s. kg. Lõigatult ja keskmise suurusega kalast küsiti 40—50 s. kg. Sama hind püsis Tartu turul. Narvas müüdi kohaliku päritoluga koha 65—90 s. kg.

Haugi müügil vähe ja müügihinnad olid võrdsed kohaga.

Angerjat vähe, hinnad kõrged. Parima kvaliteediga angerjat müüdi kuni 250 s. kg.

Räimekaubandus. Pärnu lahes ja väinades järjest väheneva räimesaagi tõttu on räime müügihinnas tõusev tendents.

Pärnu kalasadamas müüdi räimi 30—40 s. mõõt ja nädala lõpul juba 60 s. mõõt.

Haapsalu kalasadamas nõuti räimemõõdust 50—70 s. Nädala lõpul tormiste ilmade tõttu puudus räim müügil.

Narva lahe rahuldava räimesaagi tõttu maksti kalureile 3—7 s. kg. Narva turul müügihind 8 s. kg.

Tallinna lahe räimetoodang arenes suurte kõikumistega. Nädala kestel tuli Tallinna kalasadama kaudu müügile ca 30 000 kg räimi, kesknädalal ainult 10 000 kg, kuna esmaspäeval ja laupäeval 800—1000 kg. Vastavalt toodangule kujunes ka päevane hind kalasadamas kui ka turul.

Nädala algul maksti kalasadamas 12—14 s. kg, järgnevatel päevil 5—8 s. kg ja laupäeval 17—20 s. kg.

Turul püsis räimehind 10—15 s. kg, laupäeval 25—30 s. kg.

Tartus müügil vähe, hind püsis 15—18 s. kg.

Kilu müügil vähe. Nädala kestel tuli kalasadama kaudu ainult 3000 kg kilu. Kalarannas maksti 22—25 s. kg, turul müügihind 30—35 s. kg.

Tursasaak jääb väiksemaks. Tursa müügihind sõltub räimehindadest. Tavaliselt müüakse turski 2—3 s. kg madalama hinnaga, vaatamata vähenenud tursasaagile.

Lesti müügil keskmiselt. Hiiu rannikvestest toodud lesti müüdi 15—20 s. kg, laupäeval suurenenud nõudmise tõttu koguni 35 s.

kg. Kohaliku päritoluga lestadest nõuti 30—40 s. kg.

Soolakala-kaubanduses tegevus vaikne.

Suitsukala-kaubanduses valitseb elav tegevus. Suitsukala müügihinnad muutuseta.

Tähtsamate kalaliikide müügihinnad s. kg.

	Tallinnas 18. VI	Tartus 18. VI	Narvas 17. VI
Lõhi ja iherus, värsked	125—300	—	225—250
Angerjas, värsked	150—250	130—150	—
Koha, I ja II valik, värsked	40—50	45—50	65—90
Koha, suured marjaga, v.	30—35	—	—
Haug, värsked	30—50	35—50	40—60
Latikas, värsked	30—35	30—40	25—30
Ahven, „	20—40	15—30	25—30
Särg, „	—	13—15	—
Säinas, „	—	20—25	25
Vimb, „	20—35	—	25
Koger, „	—	35—45	60
Linask, „	30—40	50	60
Kiisk, „	30—35	25	—
Räim, „	25—30	15—18	7—8
Kilu, „	30—35	—	—
Tursk, „	15—25	—	—
Lest, „	30—40	—	—
Rääbis, „	—	35—40	—

Kalahindade noteerimiskomisjoni koosolekul 20. VI k. a. noteeriti värsked ja eluskala müügihinnad:

- 1) Angerjas, elus, eksportkõlblik, 110—120 s. kg fr. rannik. Tendents kindel.
- 2) Koha, värsked, eksportkõlblik, I valik, 35 s. kg fr. rannik. Tendents tõusev.
- 3) Haug, värsked, eksportkõlblik, 28 s. kg fr. rannik. Tendents kindel.
- 4) Latikas, värsked, eksportkõlblik, 18 s. kg fr. rannik. Tendents rahulik.

VÄLISMAA MAJANDUSTEATMEID

NSVL-u VÄLISKAUBANDUS 1937. A. — USSR FOREIGN TRADE IN 1937.

Vastavaldatud NSVL-u 1937. a. väliskaubanduse ametlikud andmed annavad ülevaate üldisest võnkumisest sealse väliskaubanduses, millised on tingitud pidevast tööstuse väljaarendamisest ja nüüd juba laienenud tööstustoodangu tõusust. Samuti leidub neis hinnang kaupade turustamisvõimaluste kohta NSVL-us. Kuid need ei võimalda teha kindlaks kaupade sisse- ega välja-

vedu riikide järgi, kuna vastavad tabelid nüüdses „Statobto'ris“ puuduvad.

NSVL-u väliskaubanduskäive 1937. a. ulatus 3 069,9 milj. rbl. ja on 1936. a. omast suurem 358,3 milj. rbl. Kogukäibest langeb väljaveole 1 728,8 milj. rbl. ja sisseveole — 1 341,1 milj. rbl., seega on väliskaubandusbilans 387,3 milj. rbl. aktiivne.

Kaubarühmade liikumist NSVL-u välis-

kaubanduses saab määritleda ligilähedaselt üksikute kaubarühmade väärtuse järgi, viimase 3 aasta kestel.

	Sissevedu 1000 rbl.		
	1937	1936	1935
Toitained	85 889	88 241	92 251
Toor- ja poolvalmissaadused	669 090	472 614	464 127
Loomad	46 104	54 910	41 166
Valmissaadused	540 253	736 770	459 734
Kokku	1 941 255	1 852 535	1 057 278

	Väljavedu		
	1937	1936	1935
Toitained	396 550	185 921	305 209
Toor- ja poolvalmissaadused	1 012 140	907 730	997 056
Loomad	127	142	178
Valmissaadused	319 817	270 011	306 823
Kokku	1 728 634	1 359 104	1 609 260

Möödukas tagasimineku sisseveos toitainete rühmas on seletatav kitsenduste kehtivusega omasaaduste kaitseks, milliste toodang on tõusnud (riis, kalad jne.), kuna aga suur tõus väljaveos samas rühmas tuleb panna peamiselt teravilja arvele ja seda tingitud heast saagist 1937. a.

Toor- ja poolvalmissaadused näitavad tõusu sisse- kui ka väljaveos. On tõusnud tunduvalt metallide, peale raua, sissevedu; on suurenenud puu- ja saematerjalide, mineraalide, puuvilla, loomariigitoorainete jm. väljavedu. Valmissaaduste sisseveo tõus viitab pidevale tööstuse arendamisele, kuna nende väljavedu osutab kahe viisaastaku saavutisile.

NSVL-u tööstustoodangu laienemise kohta puuduvad süstemaatilised andmed ja viimase aja teatmed selle kohta on väga napid ning puudulikud, millest tingituna peab rahulduma vaid relatiivsete arvudega. Järgnevate tähtsamate saaduste 3 viimase aasta sisseveoväärtuste kõrvutamiseks saab siiski tõelikkusele enam-vähem lähedase kujutluse, milliseil saadusil on 1938. a. NSVL-us turustamisvõimalusi.

	Sissevedu 1000 rbl.		
Raud ja teras (siinhulgas teras- torud, latid, vorm- ja sordiraud, käsitööriistad, raudtee-transport- vahendid)	12 092	13 223	16 598
Mitmesugused jõu- ja töömasinad ning -tarbed	27 280	41 038	15 836
Elektrimas., -aparaadid ja -tarbed	5 173	5 902	1 971
Instrumentid, aparadid (peale elektriaparaatide)	2 147	2 979	1 623
Veesõiduristad ja -tarbed	2 114	3 005	3 984
Nahk ja igasugused jalanõud	544	1 202	618

NSVL-u väliskaubanduse aktivabilansi saavutamise peaesmärgiks oli valuutareserve kogunire. See ülesanne leidis 1937. a. võrdlemisi hästi täitmist, kuna aktivasaldot ei saavutatud mitte ainult sisseveokitsenduste kehtimapanemisega, vaid peamiselt väljaveo tõstmisega.

Teravilja (peamiselt nisu) väljavedu näitas olulisemat tõusu, ületades 1936. a. väärtuse 221,7 milj. rbl. Oliseemnete väljavedu ulatus väärtuselt 5,2 milj. rbl. ehk ca 50% enam 1936. a. Märkimisväärne tõusu osutas metsamaterjali väljavedu väärtusega 437,8 milj. rbl., mis on 78,3 milj. rbl. suurem 1936. a.-st ja omab teist kohta aktivasalDOS. Edasi on näidanud tõusu väljaveos ka loomariigitoorained — harjased, sooled, sulled, ja nimeit 1936. a. 1,7 milj. rbl., 1937. a. — 21,4 milj. rbl. Rasva väljavedu näitas 1937. a. tõusu 3,5 milj. rbl. 6,5 milj. rbl. — 10,0 milj. rbl. vastu 1936. a.

Seega nähtub, et väliskaubanduse aktivasalDO NSVL-us on saavutatud põllumajandussaaduste, valmissaaduste ja toorainete arvel. Neist tuleks mainida erandina mineraalõlisid. Tõenäoliselt põhjustas kava 100%-st mittetäitmist 1937. a. sisemaiste tarviduste (eriti nafta) suur tõus ja oletatavasti ka tehaste varustise puudulikkus.

Aeglast, kuid siiski tunduvalt tõusu näitab ka NSVL-u tööstussaaduste väljavedu, mille mõju maailmaturgudel on järjest märgatavam. Neist eivad suuremat tähtsust: muldade, kivimaterjalide ja nende saaduste väljavedu (tõusis 66 000 rbl. — 126 000 rbl.), keraamiliste toodete (1 740 000 rbl. — 2 140 000 rbl.), kautšukkaubad (1 037 000 — 4 505 000), parkimisained ja värvid (1 137 000 — 1 708 000), tekstiiltooted (81 636 000 — 225 443 000), neist harilikud metallid ja tooted (39 191 000 — 44 917 000), metall-tarbimiskaubad (3 368 000 — 3 753 000). Edasi on näidanud tõusu väljaveos masinad ja aparadid, elektrimasinad ja -aparaadid, peenmehaanikatooted, transport- ja veoabinõud (raudtee-transportvahendid, traktorid ja autod).

Võrdlemisi õige kujutluse tarbimiskaupade sisseveo kahanemise üle NSVL-u saab tuletada NSVL-u sisseveostruktuuri andmeist.

Sisseveo üldväärtusest 1 341 255 000 rbl. langeb tarbimiskaupade sisseveole 121 514 000 rbl., s. o. 9,1%. Arvates maha sellest summast toitaivate sisseveoväärtuse 85 889 000 rbl. (s. o. 6,4% sisseveo üldväärtusest), saame 35 600 000 rbl., mis summa moodustab tarbimiskaupade ligilähedase väärtuse, s. o. ca 2,7% sisseveo üldväärtusest.

Suurim väliskaubanduskäive oli NSVL-ul

Inglisega — 758,1 milj. rbl., teist kohta omavad Ühendriigid 378,8 milj. rbl., kolmandat — Saksa 308,1 milj. rbl. Saksa aktiivasaldo väliskaubanduskäibest NSVL-ga ulatub 30,1%, Ühendriigid — 29%. Inglise saldo on aga passiivne ja see ulatub 49,3% 1937. a. käibest. Eesti väliskaubanduskäive NSVL-ga on 10,6 milj. kr. ja saldo on passiivne 18%-ga 1937. a. käibest.

TŠEHOSLOVAKKIA EKSPORTINSTITUUT.

EXPORT INSTITUTE OF CZECHOSLOVAKIA.

E. Jürma.

Tšehhoslovakkia Eksportinstituut Prahas kutsuti ellu valitsuse otsusega 4. VII 34. Eksportinstituudi tähtsamaid ülesandeid Tšehhoslovakkia väljaveo edendamisel on staatuudi kohaselt järgmised:

1. Teadete kogumine ja keskendamine teiste riikide majandusolude kohta.
2. Teiste riikide turgude süstemaatilised uurimused ja tšehhoslovakkia väliskaubanduse jälgimine välisriikidega.
3. Alatine tšehhoslovakkia ja välisriikide tollitariifide, väliskaubanduslepingute, sisse- ja väljaveoeskirjade, rahvusvahelises kaubanduses tähtsate makseteõiendamis-eeskirjade, välismaiste avalike pakkumiste, kaubareisijate kohta käivate juhiste jne. muudatuste registreerimine.
4. Igasugu majandusliku informatsiooni andmine ajakirjanduse kaudu kui ka järelepärimisile.
5. Kaubanduslike välisesindajate ja -korrespondentide võrgu organiseerimine.
6. Kaubandusteadlaste ettevalmistamine väliskaubanduse alal.

Üldiselt osutub Eksportinstituudi tegevus sise- ja välismaiseks. Üheks välistegevuse organiks on tasuliste korrespondentide võrk. Korrespondentide ülesandeks on Instituudi informeerimine välisturgude seisundist, võistlustingimustest, hindadest, tähelepanu juhtimine tšehhi eksportöride puudusile- millised võivad kahjustada väljavedu, hoiatamine ebasolliidsete firmade eest — lühidalt kõigi välisturgude oluliste sündmuste refereerimine.

Teise organi moodustavad kaubandusesindajad välismaal. Viimased esindavad kas väiksemat või suuremat arvu eksportfirma-

sid. Juhul, kui nende poolt sõlmitavate tehingute pealt saadud vahendlustasu ei võimalda küllaldast elatumist, annab Instituut neile toetust.

Peale mainitute on väliskaubanduse arendamiseks asutatud välismaal agentuurid. Nende ülesandeks on põhjalik ja süstemaatiline välisturgude uurimuste korraldamine, esindajate leidmine, olevate esindajate tegevuse jälgimine, propaganda korraldamine vastava maa ajakirjanduses. Ühtlasi on agentuurid vabrikute usaldusmeesteks vaidlusküsimuste lahendamisel, inkasseerimisel, konsignatsioonil ladude revideerimisel jne.

Kogu välistegevus on koondatud Eksportinstituudi keskusse Prahas. Seal korraldatakse materjal vastavasse rühmadesse üksikute maade järgi. See nn. territoriaalne osakond annab huvitatuile informatsiooni oma organeilt kogutud materjalide põhjal, riiklikelt välisesindusilt (saatkonnad, konsulaadid) saadud andmeid ja Instituudi enda väliskaubanduslike kogemuste najal.

Tolli-, liiklemis- ja statistikaosakond tutvustab huvitatuid kõigi eeskirjadega, milliste põhjal üksikud riigid teostavad oma väliskaubandust, nagu: tollitariifid, tollitoimingud, maksustamine, sisseveokeelud, kontingendid, maksevahendite korraldused, makseteõiendamine, kaupade päritolunõustused jm. Selle osakonna kompetentsi kuulub ka väliskaubanduslepingute ažuurispidamine. Teadete- ja propagandaharu toimetab ja annab välja nädallehte „Světový Obchod“, mis ilmub ka saksakeelses tõlkes pealkirja all „Welthandel“. Ajakirja sisuks on puhtpraktilised küsimused sise- kui ka välisturgudel. Ka il-

VÄLISMINISTEERIUMI VÄLISKAUBANDUSE OSAKONNA TEATED

LÄTI.

Läti telliskivimüügid Soome ja Rootsi.

Latvian Brick Sales to Finland and Sweden.

A/S. „Keegelis” olevat sõlminud leppeid me on juba läinud mõnesid saadetisi, kuna telliskivide müügiks Soome ja Rootsi. Soosa osa on laadimisel.

Kalamüügi soodustamine Lätis. — *Promotion of Fish Sales in Latvia.*

Teedeministri korralduse kohaselt alustatud kalale. Neid tellimusi täidab K/Ü. „Zwejneeks”. Sellise korraldusega loodetakse suurendada kalatarvitust.

Põllumajanduse tasuvus Lätis. — *Profitableness of Agriculture in Latvia.*

Põllumajanduse tasuvuse kohta Lätis toimitud statistilisel uurimusil saavutati järgmisi andmeid üksikute põllumajandusalaade keskmise tasuvuse kohta viimaseil majandusaastail (lattides):

	1936/37	1935/36	1934/35	1933/34
teraviljakasvatus ha-le . . .	43,05	27,34	39,45	50,23
aiamajandus ha-le . . .	209,40	139,44	146,32	—
karjamajand. lehma kohta . . .	-0,5	-0,5	-4,75	-12,82
seakasvatus sea kohta . . .	2,80	-7,26	-16,56	-6,13

	1936/37	1935/36	1934/35	1933/34
lambakasv. lamba kohta . . .	-0,34	-1,79	-0,90	-0,07
heinamaad ha-le . . .	6,10	3,56	0,16	6,08
kanakasvat. kana kohta . . .	1,45	1,62	1,24	1,41
mesindus pere kohta . . .	6,53	2,14	2,03	3,16

Kokkuvõttes arvestatakse 1936/37. majandusaastal ha põllumajandusmaa kohta puhastulu à 27,05 latti ehk 4,52% investeeritud kapitalist. See tulu ületab senise kõrgeima määra 3,97%, mis saavutati 1929/30. a.

Läti maksed. — *Latvian Payments.*

Valuutakomisjon andis apr. valuutalubasid kokku 19,7 milj. latti maksmiseks välismaile, sellest 8,2 milj. latti kliiringu teel. Lubatud maksmised järgnesid üksikute kaubaliikide järgi järgmiselt: metallid ja metalltooted 3,3 milj. latti, tekstiiltoorained ja tooted 2 milj. latti, toit- ja maitseained 1 milj. latti, kütteained 840 tuh. latti, keemiatoorained ja kemikaalid 411 tuh. latti, nahk ja kummikaubad ning vastavad toorained 407 tuh. latti, muud kaubad 200 tuh. latti. Mit-

tekaubanduslikeks makseiks anti 2,9 milj. latti. Kliiringu kaudu teostatud makseist läks 73,7% Saksa, 8,9% NSVL-u, 5,7% Rootsi, 2,9% Itaaliasse, 2,7% Leetu, 0,6% Taani, 0,4% Eestisse, 0,1% Ungari. Väljaspool kliiringut teostatud maksed ositusid maade järgi: Inglise 49,2%, Poola 9,9%, Belgia 7,2%, Holland 6,7%, P.-Am. Ühendriigid 4,4%, Saksa 3,9%, Taani 2,5%, Prantsuse 2,2%, Šveits 1,8%, Leedu 1,0%.

Merekalastus Lätis. — *Sea Fishery of Latvia.*

Merekalastuspüükide väärtust 1937. a. hinnati Lätis 3,1 milj. latile 2,3 milj. latti vastu e. a. Merekalade hinnad olid 1937. a. keskmiselt ca 64% kõrgemad kui 1936. a. Püükide kogust arvestatakse 13 816 000 kg., sellest ositus üksikute kalaliikide järele

järgmiselt: sprotid 6 556 637 kr., tursad 3 329 771 kg, lestad 2 376 382 kg, räimed 757 306 kg, lutsud 404 113 kg, angerjad 95 695 k, lõhed 84 008 kg, ahvenad 37 728 kg, tindid 12 722 kg, kohad 6 908 kg, haugid 1 486 kg, muud kalad 123 195 kg.

Kipsitootmise arendamine Lätis. — *Development of Gypsum Production in Latvia.*

Kipsiplaatide ja kergebetooni valmistamist algab Lätis a/s. Rigas Gips, mille põhikapitaals on 1, milj. latti. Kipsiplaate kavatsetak-

se vedada suuremal kogusel välja P.-Am. Ühendriigesse.

Läti väliskaubanduse läbikäik vähenemas. — *Decrease of Latvian Foreign Trade.*

Läti väliskaubanduse statistika andmed k. a. apr. kohta näitavad välja- kui ka sisseveo vähenemist võrreldes m. a.-ga.

	aprill 1938	aprill 1937
väljaveo	15,9 milj. latti	21,6 milj. latti
sissevedu	18,9 " "	23,9 " "
saldo	-3,0 " "	-2,3 " "

Tagasiminekut seletatakse osalt hindade langusega maailmaturul, kuna kaubavahetuse passiviteedi suurenemisele on aidanud kaasa püüde realiseerida Läti kasuks kliiringarveil seisvaid summasid.

Vähjade väljaveokord Lätis. — *Export Regulations for Crabs in Latvia.*

Läti rahaministri määrusega on 16. VI s. a. vähjade väljaveodu lubatud ainult igakordse valuutakomisjoni loaga.

Sigade väljaveo suurenemine Lätis. — *Increase of Pig Exports from Latvia.*

K. a. I—V eksporditi Lätist 44 657 elussiga 6,2 milj. lati eest. See on 4 korda enam kui m. a. samal ajal.

LEEDU. Loodusõnnetusist kannatada-saanud põllumeeste abistamine Leedus.

Assistance of Farmers Having Sustained Losses through Natural Disasters in Lithuania.

Leedus k. a. algul kehtimapanud seadusega loodi fond tormi, jää, ja pikse läbi kannatada-saanud põllumeeste abistamiseks. Fondi varandused moodustuvad riiklikest maksudest ja teisist tuludest. Fond on Siseministeeriumi valduses. Tormi läbi kannatada-saanud põllumeestele antakse fondist abi järgmiselt: 1) jää läbi tehtud kahju puhul — nii palju protsente, kui palju % külvist on saanud kannatada üle 30% külviväärtusest; jää läbi tehtud kahju puhul kuni 30% külviväärtusest ei anta toetust, 2) tormi läbi teh-

tud kahju puhul — 70% kahju läbi purustatud hoonete väärtusest; toetust antakse ainult sääraseilt hoonelt, milliseid vajatakse põllumajanduse jaoks. 3) välgu või purustatud hoonete läbi surmatud loomadelt — 70% surmatud loomade väärtusest. Kui fondis on summasid vähe, võib siseminister leppides kokku põllutöö- ja rahaministriga vähendada ettenähtud toetusnorme. Tormi läbi kahjusaanud põllumeestele antakse toetust kas rahas või natuuras.

Leedu munade väljaveodu 1938. a. esimesel viiel kuul.

Exports of Lithuanian Eggs during First Five Months of 1938.

1938. a. esimesel viiel kuul vedas Pienocentras välja 51,95 milj. muna e. a. 40,16 milj. m. vastu. Seega suurenes väljaveodu 29,4%.

Üksikulil kuul kujunes väljaveodu järgmiselt:

	1938	1937
	tk.	tk.
jaanuar	3 240	1 984 560
veebruar	2 058 840	770 400
märts	18 794 520	1 723 320
aprill	14 738 760	15 541 560
mai	16 337 680	20 737 440
	51 953 040	40 157 280

K. a. apr. vähenes munade väljaveodu lihavõttepühade tõttu ja põhjusel, et ühe nä-

dala väljaveoandmeid arvestati märtsile, kuna e. a. see toimus apr. kasuks.

Üksikute riikide järgi kujunes väljaveodu järgmiselt:

	I—V 1938	I—V 1937
Inglise	39 771 720 76,0%	29 062 080 72,4%
Saksa	9 452 520 18,2%	8 301 960 20,7%
Sveits	1 519 200 2,9%	381 600 0,9%
Tšehhoslovakkia	1 209 600 2,3%	2 411 640 6,0%

Endiselt müüakse kõige rohkem mune Inglisse. K. a. väljaveodu Inglisse suurenes 31,9%.

Saksa on veetud välja ainult 11,4% rohkem kui 1937. a., ehkki munade kontingenti oli suurendatud 25%. Kuid tegelikult ei

võinud Saksa enam mune vedada välja, kuna munade hinnad kerkisid ja kontingent oli määratud väärtuse ja mitte koguse järgi. Mais müüdi isegi osa mune juuni arvel.

Märgatavalt suurenes väljavedu Šveitsi, kuhu hakati korrapäraselt saatma mune pärast suhete loomist uute firmadega.

Tšehhoslovakkiasse müüdi vähem, kuna hinnad seal olid nii madalad, et väljavedu sinna ei olnud mõeldav.

Munade eest saadud hinnad, eriti mais, olid palju paremad kui 1937. a., näit. Londoni börs noteeris Leedu 15,5 lbs mune:

1938 — š.		1937 — š.	
2. mail . . .	9.—	3. mail . . .	7,8 — 7,6
9. mail . . .	9.— 9,8	10. mail . . .	7,6
16. mail . . .	9,9 — 10.—	18. mail . . .	7,8
23. mail . . .	9,8 — 9,6	24. mail . . .	7,6
30. mail . . .	9.— 9,8	31. mail . . .	7.— 7,3

K. a. Londoni hinnad kerkisid 22—36%; samuti häid hindu maksti Saksas.

SVEITS.

Veiste ja sigade kontroll-loendus Šveitsis.

Control Census of Horned-Cattle and Pigs in Switzerland.

Šveitsis k. a. apr. lõpul korraldatud järjekordse veiste ja sigade kontroll-loenduse tulemused, millised nüüd on avaldatud, näitavad, et veiste arv on võrreldes 1937. a. tõusnud 3,8% ehk 61 500 võrra. Seejuures on lehmade arv tõusnud 18 900 võrra ehk 2,1%. Veiste üldarv oli apr. lõpul 1 699 000, sellest lehma 911 000. Vastavalt lehmade arvu tõusule on kasvanud piima- ja ka võitoodang, mille tagajärjel, püsiva või kohati isegi väheneva võitartvuse juures langes või-import möödunud talvel peagu täiesti ära. Kuna

praeguste riigi kaasabil kindlustatud võihindade püsimisel ei ole näha ette võitartvuse suuremat tõusu, tuleb arvestada, et ka tuleval talvel kujuneb või-import minimaalseks.

Sigade arv on kontroll-loendusandmete järgi aasta jooksul langenud 1,4% ehk ka 13 000 võrra — 923 000-le. Vähenemine on tingitud peamiselt riiklikest abinõudest, mille eesmärgiks on kindlustada pakkumise vähenemise teel seakasvatajatele kõrgemaid hindu, reserveerides ühtlasi teatavat osa siseturumahust impordile.

POOLA.

Kaseiiniturg Poolas. — Casein Market in Poland.

1937. a. veeti sisse Poola 360 tn kaseiini 0,5 milj. zl. väärtuses Prantsusest, Eestist, Taanist ja Argentiinast. Hapendkaseiinitagavaru Poolas hinnatakse 500 tn-le. Fermenteeritud kaseiini valmistab praegu 2 meiereid. Eeloleva aasta jooksul seatakse selle liigi kaseiini valmistamiseks sisse 9 meiereid. Nende tootmisvõime peaks ulatu-

ma 520 tn aastas, kuna siseturutarvitus on 300 tn. Sääraseis tingimusi on juba praegu hapendkaseiini sissevedu liigne ning fermenteeritud kaseiini sissevedu tuleb järkjärgulisele piiramisele. Seega hakkab Poola sisseveo asemel otsima ise turge kaseiini väljaveoks.

TAANI. Tagasimine k Taani väliskaubanduses. — Decline of Danish Foreign Trade.

Taani väliskaubanduse statistika andmed apr. kohta näitavad tunduvalt tagasiminekut:

	aprill 1938	märts 1938	aprill 1937	jaanuar/aprill 1938	aprill 1937
	miljonites kroonides				
sissevedu	117,3	154,7	141,3	548,9	540,9
väljavedu	125,3	132,0	139,3	491,0	489,6
saldo	+8,0	-22,7	-2,0	-59,9	-51,3

Väljaveo tagasimine kusest võrreldes m. a. apr. langeb 6 milj. kr. põllumajandussaadusile, 7 milj. kr. tööstussaadusile ja 1 milj. kr. — teisile kaupadele. Kuna tööstussaaduste väljavedu moodustab tavaliselt ca ¼ kogu väljaveost, on tagasimine k sel alal õige tundu-

HOLLAND.**Tekstiilkaseini tootmine Hollandis.***Production of Textile Casein in the Netherlands.*

Hollandi statistikast nähtub, et mais tooteti seal 415 tn. kaseini, sellest 180 tn. tavalist kaseini, ning 235 tn. tekstiiltööstuses tarvitavat kaseini. Tekstiilkaseini veeti väljaja 1937. sept. kuni 1938. apr. 744 tn., sellest

kaugelt suurem osa Itaaliasse ning vähe ka Poola. Hollandi ajakirjanduses ollakse väga rahul selle uue võimalusega piimasaaduste turustamiseks.

NORRA.**Kalakonservide väljaveo tagasimineku Norras.***Decline of Fish Conserve Exports from Norway.*

Kalakonservide väljavedu oli k. a. apr. väiksem kui $\frac{1}{3}$ m. a. samast ajast P.-Am. Ühendriigesse, kus tavaliselt turustatakse

suurem osa norra kalakonservidest, läks ka k. a. ainult 47% sellest, mis müüdi sinna m. a. samal ajal.

Eesti väliskaubandusbilanss tähtsamate riikidega mais 1936—38. a. 1000 Kr.*Estonian Trade Balances with Principal Countries May, 1936—38 (in 1000 Kr.)*

	Mai			I. I. — 31. V				Maj			I. I. — 31. V			
	Aasta	Väljavedu	Sissevedu	Saldo	Väljavedu	Sissevedu		Saldo	Year	Exports	Imports	Balance	Exports	Imports
ÜLDSE —	1938	9 127	10 405	-1 278	36 940	46 436	- 9 496	1938	143	219	- 76	512	1 619	-1107
TOTAL . . .	1937	8 002	10 438	-2 431	32 470	43 158	-10 688	1937	242	260	- 18	818	1 548	- 730
	1936	6 543	7 569	-1 026	30 061	33 002	- 2 941	1936	204	65	+139	586	054	+ 68
Sellest —														
Thereof:	1938	3 473	1 702	+1 776	13 896	7 470	+ 5 928	1938	47	133	- 86	337	695	- 258
Briti	1937	3 091	1 199	+1 892	10 133	6 090	+ 4 043	1937	85	526	-441	834	918	- 84
United Kingdom	1936	2 295	1 100	+1 195	10 235	5 460	+ 4 775	1936	148	156	- 18	723	589	+ 137
	1938	2 480	3 250	- 770	8 991	14 641	- 5 650	1938	129	64	+ 65	579	912	- 333
Saksa . . .	1937	1 518	2 840	-1 322	7 269	11 932	- 4 663	1937	148	127	+ 21	617	969	- 352
Germany	1936	1 478	2 509	-1 031	5 840	10 176	- 4 336	1936	115	123	- 8	396	414	- 18
	1938	408	710	- 302	1 422	3 039	- 1 617	1938	208	35	+173	657	136	+ 521
U. S. A. . .	1937	180	786	- 606	1 072	3 039	- 1 967	1937	139	32	+107	745	145	+ 600
U. S. A.	1936	322	630	- 308	1 255	3 720	- 2 465	1936	65	11	+ 54	713	00	+ 553
	1938	149	85	+ 64	443	513	- 70	1938	7	132	-125	73	511	- 438
Läti . . .	1937	97	87	+ 10	354	564	- 210	1937	14	154	-140	211	385	- 624
Latvia	1936	48	137	- 89	407	1 260	- 853	1936	23	-	+ 23	474	143	+ 331
	1938	138	287	- 149	1 707	1 164	+ 543	1938	58	244	-186	516	718	- 202
Prantsuse . . .	1937	251	221	+ 30	1 763	840	+ 923	1937	53	110	- 58	325	623	- 298
France	1936	210	152	+ 58	2 241	706	+ 1 535	1936	63	92	- 29	218	317	- 99
	1938	587	956	- 369	1 955	3 728	- 1 771	1938	0	0	-	255	15	+ 240
Rootsi . . .	1937	391	315	+ 424	1 518	2 662	- 1 144	1937	11	13	- 2	96	208	- 112
Sweden	1936	447	387	- 390	2 301	803	+ 498	1936	18	43	- 25	143	266	- 123
	1938	308	467	- 99	1 942	1 949	- 7	1938	56	10	+ 46	251	81	+ 170
Soome . . .	1937	707	327	+ 380	2 445	1 292	+ 1 153	1937	74	19	+ 55	200	120	+ 80
Finland	1936	441	228	+ 213	2 037	1 079	+ 958	1936	30	23	+ 7	133	247	- 114
	1938	419	511	- 92	1 946	1 965	- 19	1938	35	84	- 49	55	350	- 295
N. S. V. L. . .	1937	443	364	+ 84	1 318	2 391	- 1 073	1937	5	76	- 71	300	361	- 61
U. S. S. R.	1936	198	388	- 190	612	1 179	- 567	1936	68	42	+ 26	154	203	- 49
	1938	1	6	- 5	20	69	- 49	1938	4	36	- 32	76	149	- 73
Ungari . . .	1937	1	390	- 389	12	435	- 423	1937	4	20	- 16	4	88	- 84
Hungary	1936	-	1	- 1	0	11	- 11	1936	1	17	- 16	4	75	- 71
	1938	0	24	- 24	6	107	- 101	1938	13	43	- 30	120	191	- 71
Bulgaaria . . .	1937	-	33	- 33	0	132	- 132	1937	31	38	- 7	95	127	- 32
Bulgaria	1936	-	18	- 18	102	64	+ 38	1936	47	14	+ 33	98	75	+ 23
	1938	172	389	- 217	499	1150	- 651	1938	26	196	-170	97	904	- 807
Taani . . .	1937	79	258	- 179	450	1421	- 971	1937	36	239	-253	136	1106	- 970
Denmark	1936	165	287	- 122	487	1164	- 677	1936	9	63	- 54	52	376	- 324